Ե· ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1302 ՈՒՐԲԱԹ 6 ՄԱՅԻՍ 1888 (Ն· Տ·) 18 ՄԱՅԻՍ 1888 7 ՐԱՄԱԶԱՆ 1305

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده (ارهولك) غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլիս, Հանդերձ Տեղական տարեկան	160
» վեցամսեայ	80
» եռամսեայ	40
Գաւառաց թղթատարով տարեկան	240
Գաւառաց Հանդերձ եւ թղթատարով վեցամսեայ	120
Օտար երկիրներ, տարեկան ֆրանք	56
» » վեցամսեայ »	28

Դուրս ղրկուած լրագրոց ճամբու ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է. Խմբագրութեանս ղրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չդարձուիր.

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 6 ՄԱՅԻՍ, 1888

ԵՐԵԿԻ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(ՄԱՅԻՍ 11ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ 14 ՄԱՅԻՍ.)

Նորտ Տէյչէ Ալկեմայնէ Ցայտունկ, Պիզմարք Իշխանին գլխաւոր թերթն, «Օսմանեան հողին վրայ ռուս բերդ մը» մակագրով ուշագրաւ յօդուած մը հրատարակեց իւր մայիս 13 թուով, յորում Այնորոզի ռուսական վանքը կը նշաւակէ իբրեւ բոյն մը յեղափոխական մեքենայութեանց. Կ'ըսէ թէ գունդագունդ հոն դիմող ռուս ուխտաւորք հին զինուորներ են, երբեմն այս ուխտաւորաց թիւը մինչեւ 10,000ի կը հասնի. Կ'ըսուի նաեւ թէ վանքին մէջ զէնք եւ ռազմամթերք պահուած կան. Պիզմարքեան թերթը կը հետեւցնէ թէ այս հաստատութիւն մնայուն վտանգ մ'է պալքանեան Պետութեանց եւ ի մասնաւորի Մակեդոնիոյ խաղաղութեան համար. —Նորտ Տ. Ա. Զայտունկի կողմէ այսպիսի յայտարարութիւն մը իւր կարեւորութիւն ունի, այն պատճառաւ մանաւանդ որ ռուսական մեքենայութեանց դէմ այսպիսի բողոք մը Ռուսիոյ նկատմամբ մեծ յարգանք տածող երեւելի թերթի մը կողմէ կուգայ. Բայց Կայս. Կառավարութեան աչալուրջ հսկողութեան շնորհիւ, յուսալի է թէ Այնորոզի ռուսական մեծ վանքն, իւր բացառիկ կացութեան հակառակ, կարծուածին չափ վտանգաւոր չի լինիր Թուրքիոյ.

—Ֆրետերիկ Կայսրը քիչ շատ հանգիստ վիճակ մ'ունենալուն շնորհիւ Վիքթորիա Կայսրուհին կ'երթայ մխիթարել Տանձիկի ողողեալները.

—Սդանտարտին Վիէննայի թղթակիցն արժանահաւատ աղբիւրէ կ'իմանայ թէ ի մօտոյ պուլկար գաղթականք յոյժ ծանրակշիռ շարժում մը պիտի յարուցանեն. Այս շարժում, մեծաւ խնամօք պատրաստեալ, Ֆերտինանտ Իշխանի Կառավարութեան համար շատ ծանր վտանգ մը պիտի սպառնայ եղեր.

—Զօրավար Իկնադիէվ, Սլաւական Բարեսիրական Ընկերութեան նորընտիր Նախագահն, ըսեր է Տէյլի Նիւզի թղթակցին թէ իւր առաջին գործ պիտի լինի կամաւոր նուիրատուութեանց կոչում ընելով լնուլ Ընկերութեան սնտուկն, որ դատարկ է գրեթէ. «զի 1876ին եւ 1877ին Ընկերութիւնը քանի մը միլիոն րուպլ ծախք ըրած էր Պալքանաց պատերազմը պատրաստելու համար».

—Ռուսական Նօռ լրագիրն, երկար յօդուածով մը, կը ջնջէ կարգ մը հետաքրքրաշարժ զրոյցներ, որոց նայելով Ռումանիան Աւստրիոյ հետ միացնելու խօսք կայ եղեր. Այս խորհուրդ, թէեւ տարօրինակ, բայց իրօք գոյութիւն ունի եղեր. Նօռ այս խորհրդոյն իրագործման հակառակող դժուարութիւնները կը յիշէ. զի Ռումանաց մեծամասնութիւնն, Տէրութիւնք ոմանք եւ մանաւանդ Ռուսիա հակառակ են այս միացման. Տէրութիւնք ապաքէն չեն ուզեր որ Աւստրիա-Ունկարիա կազմալուծուելու աստիճան ծաւալի եւ ընդարձակի.

—Օպէրդէն անուն Ֆրանսացին, որ անցեալ ձմեռ կրակ ըրած էր Պ. Ժիւլ Ֆէրրիի վրայ, քննութեամբ ստուգուեցաւ որ խելագար է, ուստի դատ չպիտի ենթարկի, այլ յիմարանոց մը պիտի դրուի.

—Միացեալ Նահանգաց մէջ ամերիկեան քաղաքացիութեան ընդունած երեք Ֆրանսացիք ի Ֆրանսա վերադառնալով, զինուորական իշխանութեանց կողմէ ձերբակալուած էին իբրեւ զինուորական ծառայութենէ դասալիք. Ամերիկեան դեսպանը գիտութիւն ըրաւ, եւ անոնցմէ երկուքն արձակեցան. Երրորդը, չկրնալով ապացուցանել իւր ամերիկեան քաղաքացիութիւն, կը պահուի ֆրանսական բանակին մէջ. Սոյն փշոտ խնդրոյ կարգադրման համար բանակցութիւնք տեղի կ'ունենան երկուց Կառավարութեանց միջեւ.

—Հռոմէ քաշուած հեռագրեր կը հերքեն այն զրոյց թէ Լորտ Սալզպըրի շնորհակալութիւն յայտներ է առ Վատիկան՝ իռլանտական խնդրոյն մէջ պապական իշխանութեան կողմէ անգլիական Կառավարութեան տրուած աջակցութեան համար. Ո՛չ մէկ անգլիացի Նախարարութիւն կարող է շնորհակալութիւն յայտնել Պապին ո՛չ մէկ խնդրոյ համար.

—Մէքինէզէ (Մարոք) կը հեռագրուի թէ տեղւոյն փաշան, որ ապստամբ պէրպէր ցեղերը նուաճելու համար զօրք հաւաքել գացած էր, ապստամբաց կողմէ յարձակում կրելով յաղթուեր է, եւ ինք ալ սպաններ է կռուոյն մէջ.

—Այս երկուշաբթի Վիէննայի մէջ ազգային արուեստահանդէս մը բացուեցաւ ի պատիւ Ֆրանց Եօզէֆ Կայսեր գահակալութեան 40րդ տարեդարձին.

—Եւրոպեան լրագիրք ուշադրութիւն կը հրաւիրեն Սուրիոյ մէջ ֆրանսական տարրին յառաջդիմութեան վրայ, յիշեցնելով թէ Ֆրանսացիք Սուրիոյ մէջ թրամվէյներու, կալի եւ ծովափանց շինութեան արտօնութիւններ ստացած են, ի Պէյրութ եւ Դամասկոս մանաւանդ. եւ ուրիշ թրամվէյներու եւ երկաթուղիներու արտօնութիւններ ստանալու հետամուտ կը գտնուին, զորս յաջողցնել կ'աշխատի ֆրանսական դիւանագիտութիւնն.

—Ի Լոնտոն Ս. Պօղոսի եկեղեցւոյն մէջ յիշատակարան մը կը կառուցուի անգլիացի այն եօթն թղթակցաց ի պատիւ, որք իրենց կեանքը կորուսին անգլիացի ուրիշ քաջերու հետ ի Սուտան 1883ի եւ 1886ի պատերազմաց մէջ. Այս յիշատակարանին շինութեան ծախքն հոգացին քանի մը կարեւոր օրաթերթք եւ Լոնտոնցի եւ գաւառացի խմբագիրք եւ թղթակիցք. Յիշատակարանը շատ գեղեցիկ գործ մ'է, եւ անոր վրայ փորագրուած են «անուանք այն քաջ մարդկան որք իբրեւ յատուկ թղթակից իրենց պարտաւորութեան կատարման սիրոյն ինկան Սուտանի պատերազմաց մէջ, 1883ին, 1884ին եւ 1885ին»: Այս անուանք են — Էտմըն օ'Տօնովան, թղթակից Տէյլի Նիւզի. Ֆրանք Վիզըթէլլի, նկարիչ. Ֆրանք Փօուըր, թղթակից Թայմզի. Ճոն Ալէքսանտր Քամըրօն, թղթակից Սթանտըրտի. Սէնդ Լէժէ Ալկէրնըն Հէրպէրդ, թղթակից Մօրնինկ Փօսթի. Ուիլիըմ Հ. Կորտօն, Մանչէսթր Կուրիէրի, եւ Ֆրանք Ռոպէրդս, Ռիւդէրի հեռագրական գործակալութեան թղթակիցը.

—Ֆրանսական Կառավարութիւնը նոր տեսակ մարտանաւու մը շինութեան պիտի ձեռնարկէ, որ կը կարծուի թէ յեղափոխութիւն մը պիտի մուծանէ նաւային ճարտարապետութեան մէջ. Այս մարտանաւ անընկղմելի պիտի լինի. Թէեւ ամէն կողմէ ռումբերով ծակծկի, ջրով չպիտի լեցուի եւ ջուրին տակ չպիտի երթայ. Առ այս պիտի գործածուի այնպէս պատրաստուած ատաղձ մը որ՝ շատ առանձնութիւն ունենալով՝ ռմբի մը կամ նաւու մը կամ ժայռի մը բախմամբ ծակուելուն պէս, ծակն ինքնին պիտի գոցուի. Զրահ համեմատապէս քիչ պիտի գործածուի, բայց մինչեւ իսկ եթէ կռուոյն սաստկութեամբ նաւուն մէջ բնաւ զինուոր չմնայ, նաւն հետեւեալ օրը պատերազմը շարունակելու կարող պիտի լինի, քանի որ չպիտի ընկղմի.

—Ֆրանց Եօզէֆ կայսրն հոյակապ յիշատակարան մը կառուցանել տուաւ ի պատիւ իւր մեծանուն Նախորդին, Մարիա Թերեզա Կայսրուհւոյն, որոյ յիշատակը կը պաշտէ Աւստրիոյ-Ունկարիոյ արդի վեհապետն. Յիշատակարանը կը բարձրանայ կայսերական պալատան մօտ, Գեղարուեստից եւ Բնապատմութեան կրկին Մուզէոններով պաշարուած. Որձաքարէ յոյժ ընդարձակ խարիսխի մը վրայ, պատուանդան մը կը բարձրանայ, որոյ վրայ կը գտնուի Մարիա Թերեզայի արձանն, որ կը ցուցնէ զնա՝ նստած գահու վրայ, պսակ ի գլուխ, արքայական վերարկուով պատած, աջ ձեռքին մէջ գաւազան եւ մագաղաթ, ձախ ձեռքն ալ տարածեալ. Կայսրուհիէն վար յիշատակարանը կը ներկայացնէ իւր չորս երեւելի զօրապետներուն դէմքերը, — Մարէշալք Տաուն, Լաուտոն, Թրաուն, եւ Խէվէնհիւլլէր, ամէնքն ալ ձիու վրայ, մինչ ոտքի վրայ կ'երեւին մեծ Կայսրուհւոյն երկարատեւ իշխանութեան փայլն աւելցնող անձնաւորութիւնք ոմանք, Իշխան Քաունիձ իբրեւ ներկայացուցիչ քաղաքականութեան, բժիշկ Վան Սվիդէն, Լիխտէնշդայն, պատերազմի նախարար եւ Հաուկվից, դատական բարենորոգմանց հեղինակ. Այս հոյակապ յիշատակարանի շինութեան համար 850,000 ֆիորին ծախք եղաւ, որոյ մեծագոյն մասն հայթայթեց Ֆրանց Եօզէֆ Կայսրը. Սոյն յիշատակարանի բացումն ու հասարակութեան ներկայացումը շքեղ հանդիսիւ տեղի ունեցաւ անցեալ կիւրակէ, Կայսեր ներկայութեամբ, որ այս առթիւ որոշեց թէ մեծ կայսրուհւոյն անուամբ յորջորջուի զօրագունդ մը, եւ ուրիշ զօրագունդեր կրեն Մարիա Թերեզայի նշանաւոր զօրապետներուն անունները.

—Եւրոպեան ամէն մայրաքաղաքներու լրագիրք սքանչացմամբ կը խօսին Մարիա Թերեզայի յիշատակարանին վրայ. Անոր վրայ ներկայացեալ ինն դէմքերուն եւ մանր պատկերներուն ամէնքն ալ արոյրէ հին թնդանօթներով շինուած են, ընդ ամէնայն 44,000 քիլօկրամ ծանրութեամբ. Յիշատակարանին բարձրութիւնն է 20 մէդրօ եւ տարածութիւնը 632 քառ. մէդրօ. Բացման հանդիսին ո՛չ նուազ հետաքրքրաշարժ երեւոյթներէն մին էր զինուորական թափօրն, որ կը ներկայացնէր աւստրեան բանակին վիճակն ու հանգամանքն այն մեծ Կայսրուհւոյն ժամանակ.

—Աւստրիոյ Երեսփոխանաց ժողովոյն մէջ, Նախագահն Պ. Սմոլքա յայտարարեց թէ Թիւրք անուն Երեսփոխանը նախորդ նստի մը մէջ ամբաստանեցաւ թէ երբեմն դատարաններու առջեւ քաշուած էր իւր անբարոյական ընթացից պատճառաւ. Բայց ամբաստանութեան հեղինակներն անուանց շփոթութիւն մ'ըրած են. Թէեւ անբարոյական ընթացքի մէջ գտնուելուն պատճառաւ դատապարտեալ անձին անունը Թիւրք է, բայց Երեսփոխան Թիւրքը չէ նա, այլ ուրիշ մը, նմանապէս Թիւրք անուամբ, նմանապէս բժիշկ եւ նմանապէս հակահրէական կուսակցութեան պատկանեալ, եւ մի եւ նոյն քաղաքէն, բայց վերջապէս ուրիշ անձ մը եւ ո՛չ թէ Երեսփ. Ժողովոյ անդամ Պ. Թիւրքն. Այս տարօրինակ զուգադիպութիւն ճշմարտապէս զարմանալի էր. (Թա.)

—Իտալիոյ Երեսփոխանաց Ժողովը մայիս 12ին աւարտեց հապէշական խնդրոյն վիճաբանութիւնն, եւ Պ. Քրիսփիի մէկ բանախօսութեան վրայ, Կառավարութեան նպաստաւոր օրակարգ մը քուէարկեց. «Իտալացի Պիզմարքն» (ինչպէս համակիրք կ'անուանեն զՊ. Քրիսփի) ջանաց ցոյց տալ թէ Մասուայի գրաւումն Իտալիոյ վրայ պարտականութիւն կը դնէ գրաւել նաեւ շրջակայ երկիրն, ուստի լաւագոյն է իտալեան զօրքը բոլորովին ետ կանչել Կարմիր ծովէն, քան թողուլ Մասուայէ անդին իտալեան բանակին գրաւած Սաադիի դիրքը. Պ. Քրիսփիի տեսութեամբ, գաղթային քաղաքականութիւնն օգտաշատ քաղաքականութիւն մ'է, որ զարգացման նոր ասպարէզներ պիտի բանայ Իտալիոյ ճարտարութեան, եւ միջոց պիտի ընծայէ ծաւալելու իտալեան քաղաքակրթութիւնը. Պէտք է ուրեմն մնալ ի Մասուա, քանի որ անգամ մը գացած ենք հոն. Իտալիա Մասուայի վրայ վեհապետական նոյն բացարձակ իրաւունքներն ունի ինչ որ Ֆրանսա ունի Օպոքի վրայ կամ Անգլիա Ադէնի վրայ. Իտալեան Կառավարութեան նպատակն է խոհեմ եւ մտադիր ընթացք մը բռնել, եւ թէպէտ իւր ապագայ խորհուրդներն այժմէն չուզեր յայտնել, բայց Պ. Քրիսփի կը հաւաստէ թէ Կառավարութիւնն առիթներէն օգուտ պիտի քաղէ, թշնամական արարքէ զգուշանալով հանդերձ. Այս խորհրդաւոր խօսքերով Պ. Քրիսփի ցոյց տալ ուզեց թերեւս թէ Մասուայի խնդրոյն նկատմամբ վերջին բառը լսած չենք տակաւին. բայց փութաց յարել թէ պատուաւոր խաղաղութիւն մը պիտի կնքուի ի մօտոյ Յովհան Թագաւորին հետ, ինչպէս կը փափաքի Անգլիա.

—Անգլիոյ մէջ բազմաթիւ ընկերութիւններ կան, որք ամէն տեսակ բարեսիրական գործեր նպատակ ընտրած են իրենց. Ամենէն շահագրգիռն է ընկերութիւն մը որ հանգանակութեամբ դրամ կը հաւաքէ . . . տարւոյն մէջ մէկ օր արձակուրդ տալու համար դպրոցի տղայոց եւ զանոնք գեղեցիկ դաշտ մը տանելով զուարճացնելու համար ամբողջ մէկ օր. Թէքի Դքսուհին նախագահուհին է այս ընկերութեան, որ այս տարի 14,048 դպրոցական տղայք ղրկեց 12 ժամ մաքուր օդ շնչելու եւ պատշաճ սնունդ մ'ընդունելու. 250,000 ֆր. ի չափ գումար մը հաւաքեցաւ, որոյ 244,000 ֆր. ծախք եղաւ այս մարդասիրական գործին. Աւասիկ ընկերութիւն մը որ դրամ չաւելցներ, բայց անշուշտ այս բանէս չպիտի գանգատին աղքատիկ տղայքն, որք տարին գէթ մէկ անգամ կը վայելեն հարուստներու վերապահեալ զբօսանքներ.

—Ֆերտինանտ Իշխան ըստ երեւոյթին գոհ է հիւսիսային Պուլկարիոյ ժողովրդեան կողմէ գտած ընդունելութենէն. Մայիս 14ին հասաւ Սիլիստրէ, եւ եռանդագին ընդունելութիւն մը գտաւ ժողովրդէն. Քաղաքն դրօշներով, ծաղիկներով, կանանչեղէններով եւ գորգերով զարդարուած էր. փողոցներուն մէջ շատ բազմութիւն կար. ամբոխն ջերմապէս կը ծափահարէր իւր «Վեհապետն». Քաղաքապետութիւնն հացկերոյթ մը տուաւ Իշխանին, որ աչքէ անցունելով բերդապահ զօրքը, շատ գոհ մնաց.

—Վիէննայէ կը հեռագրուի թէ «ազդեցիկ անձնաւորութեանց միջամտութեան շնորհիւ», շատ յոյս կայ որ Միլան Թագաւորն իւր կնոջ հետ հաշտուի.— Աւստրիոյ մայրաքաղաքէն ուրիշ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Միլան Թագաւոր մայիս 14ին հոն հասեր է. Երկաթուղւոյ կայարանին մէջ իրեն կը սպասէին Նաթալի Թագուհին եւ իւր գահաժառանգ որդին. Թագուհին Գերմանիոյ ջերմուկները պիտի երթայ եղեր պահ մը եւ յետոյ Պելկրատ պիտի վերադառնայ. Միլան Թագաւոր շատ չուզեր եղեր հաշտուիլ, վախնալով թէ Թագուհին Պելկրատ վերադառնալով վերստին ռուսասէր մտօք մեքենայութիւններ չնիւթէ. իսկ Նաթալի Թագուհին կը խոստանայ բոլորովին ձեռն պահ կենալ արտաքին եւ ներքին քաղաքականութենէ.

—Ռուս լրագիրք կը յարձակին իրենց եղբօր՝ Պրուսէլի Նօռին վրայ, Ռումանիոյ Աւստրիոյ հետ միացման երեւակայական զրոյցն հրատարակելուն համար. Ռուման ժողովուրդն, ինչպէս եւ Ռուսիա, ոգի ի բռին պիտի մաքառին եղեր այդպիսի խորհրդոյ մը իրագործման դէմ.

—Պուլկարիոյ գործակալն ի Պելկրատ սերպ Կառավարութեան ուշադրութիւնն հրաւիրեց պուլկարեւսերպ սահմանաց վրայ հրոսակներու երեւման վրայ. Սերպ Կառավարութիւնը խոստացաւ հարկաւոր միջոցները ձեռք առնուլ սահմանաց վրայ հանդարտութիւնն ապահովելու համար.

—Դէպ ի Մոսքուա ընթացող կառախումբ մը 23 կառքեր բաժնուելով, գնացին բախիլ վաճառաբարձ կառախմբի մը. Մետասան մարդիկ մեռան եւ 27 անձինք վիրաւորեցան.

—Վերին Սիլեզիայէն համր խուլ մը նամակ մը գրեց առ Սըր Մորըլ Մաքենզի, առաջարկելով իւր առողջ խոչափողը տալ, եթէ հնար է այսու Ֆրետերիկ Կայսեր հիւանդ խոչափողն, հանել եւ նորա կեանքն ազատել. Անգլիացի բժիշկը պատասխանելով, շնորհակալութիւն յայտնեց այս մարդուն անձնազոհութեան առաջարկին համար, եւ ծանոյց թէ իւր կեանքը զոհելով Կայսեր խոչափողը փրկելու խորհուրդն իրագործելի չէ, եւ այդպիսի փորձ մ'իսկ օգուտ չունի բժշկային գիտութեան համար.

—Պիզմարք Իշխան, քաղաքական գործոց հանդարտութենէն եւ Կայսեր վիճակին համեմատական բարւոքումէն օգուտ քաղելով, Ֆարձին գնաց իւր ագարակը.

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
Ս. ՓՐԿՉԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ
Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՅԻՍՆԱՄԵԱՅ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

ԳՐԵՑ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՔԱՌԱՄԵԱՅ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ
ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԵԱՆ
Ս. ՓՐԿՉԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ

(1883 ՅՈՒՆՎԱՐ 1—1886 ԴԵԿՏԵՄ. 31)

Ազգային Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնն ի լոյս ընծայեց սոյն երկու հրատարակութիւնները.

Քառամեայ Տեղեկագիրն իւր տեսակին մէջ յոյժ շահեկան է, պարունակած վիճակագրական եւ այլ մանրամասնութեամբք, որովք կը պատկերացնէ ազգային այս մեծ Հաստատութեան վերջին չորս տարիներու վիճակն եւ արդի կացութիւնն, որ ամեն Հայու համար իրաւամբ համակրական է.

Ս. Փրկչի Հիւանդանոցին Պատմութիւնն ալ ազգային կէս դարու կենաց նկարագիր մ'է, յորում՝ մեծաւ մասամբ անտիպ աղբիւրներէ քաղեալ՝ բովանդակուած է Հայոց ազգին բարեգործական մեծագոյն Հաստատութեան պատմութիւնն, ի սկզբանէ մինչեւ 1883.

Սոյն երկու հրատարակութիւնք ի միասին կը վաճառին ի նպաստ Ս. Փրկչի Հիւանդանոցին, Հոգաբարձութեան գրասենեակը, Կ. Պոլիս, Մեծ-Նոր-Խան, միջնայարկ, թիւ 48, 49, 50. Ամեն գրավաճառաց քով կը գտնուին.

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան կնիքը չկրող օրինակներն անվաւեր են. 1722

—)(15)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՎԱՐԺԱՊԵՏԻՆ ԱՂՋԻԿԸ

ՊՈԼՍԱԿԱՆ ԲԱՐՔԵՐ

Երբ Նահապետեանց տունէն հասաւ, ներկայացաւ Տիկին Վարդուհիի, Յակոբ էֆէնտիին կնոջ, որ իւր առաջին այցելութեան առեն տունը չէր. Անդրանիկ վարժապետ ծանօթացուց ինքզինքն, եւ երբ հանդիսական յառաջաբանի մը մէջ կը նետուէր իւր տրամախօսութիւնը ներկայելու համար, Տիկին Վարդուհի ընդմիջեց զինքը, ըսելով թէ պէտք էր Զարուհիին հետ խօսէր այդ մասին եւ անոր հետ կարգադրէր հարկ եղածն, զի ինք այդ առտնին գործոց բնաւ չէր միջամտեր, այդ հոգն իւր աղջկան թողած ըլլալով:

Վարժապետն հարկադրուեցաւ ուրեմն երթալ գտնել Զարուհին, որ ըսաւ ձեռքն իրեն երկնցնելով:

—Ամեն բանէ առաջ ըսէք ինծի թէ Աստղիկ հաւանեցա՞ւ շաբաթ գիշեր մեզի գալու:

Վարժապետն հաստատական պատասխան մը տուաւ, ըստ սովորութեան շողոմաշուրթ խօսքերով՝ բեռնաւորելով. Բայց ինք խնդրոյն գալ կ'ուզէր, ուստի խնամով գրպանէն հանեց տրամախօսութեան երկթերթ տետրակն որոց երկու ծայրերն Աստղիկ իւր ձեռամբ կապոյտ ու նեղ ժապաւէններով սիրուն հանգոյցներ ձեւացուցած էր, եւ յայտնեց թէ ի՛նչ գիտութեամբ պատրաստած էր զայն. Զարուհի չէր պատասխաներ, եւ վարժապետը կասկածելով թէ մի գուցէ իւր գրութեան վրայ թերահաւատէր օրիորդը, թոյլտուութիւն խնդրեց որ կարդայ զայն իրեն. վստահ էր իւր գրչին. բայց Զարուհի իշխանական ձեւով մը պատասխանեց թէ հարկ չկար, եւ տետրակը վարժապետին ձեռքէն առնելով յարեց.

—Այսօր քոյրերս զբաղած են գաղղիերէն եւ դաշնակի դասերով, կարելի չէ որ ժամանակ գտնենք ասով զբաղելու. արդէն գրութիւնն երկար չէ, եւ կը յուսամ թէ ես ալ կրնամ գոց ընել տալ զայն մաս առ մաս. Սակայն քանի որ եկած էք, տեսնուեցէք Աւետիս աղային հետ որ զձեզ փնտռեց անցեալ օր երբ դուք մեկնած էիք:

Եւ նշանացի ցոյց տալով հանդիպակաց սենեակն, հոն հրաւիրեց զինքն եւ բաժնուեցաւ, առանց ժամանակ թողլու վարժապետին որ հարցնէ թէ ո՛վ էր Աւետիս աղան որոյ տիտղոսը Զարուհի իւր կողմանէ չէր յայտնած, թերեւս սին յաւակնութեամբ թէ կարելի չէր որ իրենց տան անձինք անծանօթ մնացած ըլլային այլոց:

Անդրանիկ վարժապետ մտահոգ դիմեց Աւետիս աղային սենեակը, կը մտածէր որ իւր տրամախօսութեան արժանիքը վտանգի ենթարկուած էր՝ ինք կարդացած չըլլալով զայն էֆէնտիին աղջկան առջեւ, ինք որ քարոզած էր երբեմն իւր աշակերտաց. «Շեշտ չէ, մեծ տարբերութիւն կայ, լաւ առոգանութիւն մը կը կենդանացնէ գրուածքն, իսկ անոգի արտասանութիւն մը կը մահացնէ զգրուածն.» Կը կասկածէր թէ մի գուցէ անդամալուծէին իւր քերթուածը.

Բայց վարժապետին կասկածներէն շատ աւելի դժբաղդ հանգամանք մը վերապահուած էր այդ խեղճ տրամախօսութեան, զի երբ Զարուհի զինքն առանձին թողլէն վայրկեան մը յետոյ գացած էր Արամին ներկայացնելու իւր տետրակն որպէս զի իւր քրոջ սորվեցնելու համար անոր հաւանութիւնն առնէր՝ Արամ զզուանօք պատասխանած էր.

—Մեր տունէն Սահմանադրութիւն չէ՛ նէ՛ պարգեւաբաշխութեան հանդէս գիտցայ. Ան վարժապետ է, խելքը չի հասնիր, բայց դուն հարցնելը աւելորդ չէ՞ր. եթէ պարգեւ մը առնելու համար է՝ ըսէ՛ հօրս թող բան մը տայ.

Եւ քրոջը ձեռքէն առնելով տետրակը, ծաղրածու ձեւերով սկսաւ կարդալ գրաբար վերնագիրն եւ խնդ առաւ «տրամախօսութիւն» բառին վրայ որոյ առաջին վանկին վրայ բարձրաձայն ծիծաղելով աղէկ բառախաղ մ'ըրաւ Թրքերէն, եւ Զարուհին որ իւր քրքիջը չէր կրնար զսպել իւր եղբօր ծաղրաբանութեանց, իւր կողմանէ կատակ մ'աւելցուց ըսելով թէ [illegible] իւր կատուին ականջներէն բոժոժ կախելու համար լաւ ժապաւէն ուզած էր եւ թէ վարժապետին տետրակը զարդարող ժապաւէնը շատ լաւ կը յարմարէր այդ նպատակին. Արամ հիմնաւոր գտաւ իւր քրոջ գաղափարն, ու հարցուց թէ վարժապետն իրենց երեկոյթին պիտի բերէ՞ իւր աղջիկը, որոյ գեղոյն վրայ Զարուհի իւր նկարագրական բոլոր կարողութեամբ պէտք զգացած էր խօսելու որպէս զի իւր եղբայրը չը յանդիմանէր զինք թէ վարժապետի մը աղջիկն իրենց երեկոյթին հրաւիրելու անմտութիւնը գործած է:

ԺԱ.

Աւետիս աղան, Յակոբ էֆէնտիի հեռաւոր ազգականներէն մին, տան մատակարարն էր, եւ ինք որոշեց Անդրանիկ վարժապետին ամսականը, հինգ ոսկի. չա՛տ էր, բայց Զարուհիի պատուէրն էր այդ, զոր հաճութեամբ կատարեց, զի վարժապետն իւր կողմանէ հաճեցաւ ձրի դասեր տալ իւր մէկ ազգականին որդւոյն որ դեռ նոր Պոլիս հասած էր Կարինէն. Էհ՛, հաշիւն հաշիւ է միշտ:

Աւետիս աղան պարտաւորութիւն համարեց իրեն ջերմապէս յանձնարարել վարժապետին որ իւր էֆէնտիին աղջիկները շատ աշխատցնէ իրենց դասերուն «Գաղղիերէն եւ բիանօ, ուրիշ բան սորված չունին,» կ'ըսէր որոտմամբ. «Ա՛խ, գիտեմ մեր էֆէնտիին միտքը որ ըլլայ այդպէս չըլլար, բայց ի՞նչ ընեմ Արամ աղային եւ մամզէլին, ամեն բան ալաֆրանգա պիտի ըլլայ: Իմ քաշած սա նեղութիւններս ալաֆրանգային երեսէն չէ՞. Արամ աղային ձեռքէն չէ՞. աղբար, ինչի՞ պէտք որ ես քօլալը շապիկ հագնիմ, չեմ վարժուած, ճիտս կը կտրէ կոր, կը խեղդուիմ կոր, բայց ո՞ւր կ'ըսես, մեր պէյը Փարիզէն եկածէն ի վեր օր մը սա իմ հին ու հանգիստ շալվարներս թող չը տուաւ որ հագնիմ, ալաֆրանգա չէ եղեր, տեսնենք ծայրը ուր պիտի երթայ. Անոր համար կ'ըսեմ որ շատ աշխատցնես տղաքը հայերէնի, որովհետեւ եթէ այս այսպէս երթայ, անոնց խելքն ալ ալաֆրանգայի պէս գաղղիերէնէ զատ բան սորվելը չունին»:

Ու Աւետիս աղան իւր ձեռքը շապկին օձիքին տարաւ, շօշափեց զայն յուսահատ. [illegible] Արամ հարկադրած էր զնա վզին գործածելու, [illegible]

Անդրանիկ վարժապետ իրաւունք տուաւ Աւետիս աղային արդար զայրոյթին եւ կէս ժամ յետոյ երբ կը մեկնէր՝ նմանօրինակ զայրոյթ մ'ալ ինք պիտի ունենար անշուշտ եթէ նշմարէր որ եկեղեցին կատուն իւր շուրջը կը ցատքռտէր ականջներն իւր տետրակին ժապաւէններով զարդարուած, որոց վրայէն կախուած բոժոժներն հնչեցնելով, «ժըկ ժըկ ժըկ», կարծես կը ծաղրէր իւր անկարող տրամախօսութիւնը: Բարեբաղդաբար վարժապետն ուշադրութիւն չը դարձուց կատուին, զբաղեալ իւր մտածումներով: Հինգ ոսկւոյ ապահով ամսական մը պիտի ունենար եւ, իւր թախանձանաց վրայ, Աւետիս աղան գրեթէ խոստացած էր քսա՛ն ոսկի փոխ տալ:

Բայց Աւետիս աղան գործնական մարդ էր, ուստի քսան ոսկին փոխ տալէ առաջ վարժապետին, գնաց խորհուրդ հարցնել Գարեգինի, որոյ հետ սա խօսակցութիւնը կ'ունենար վարժապետին հետ ունեցած տեսակցութեան յաջորդ օրն.

—Անդրանիկ պատուելին երէկ եկաւ, ամսականը որոշեցինք, հինգ ոսկի. կ'երեւի որ մարդը նեղն է, աղաչեց որ չորս ամսական կանխիկ տամ, քսան ոսկի. մտածեմ ըսի. Թէպէտ իրեն համար նամակ գրած էր մեզի, սակայն շատ անգամ ատանկ նամակներ խաբէր համար կը տրուին, ուստի նախ ուզեցի քեզ տեսնել եւ հարցնել թէ վստա՞հ ես որ մերինը իւր դասերէն գոհ ըլլան եւ էն քիչը չորս ամիս պաշտօնը պահէ որ մեր քսան ոսկին ազատինք.

Այսպէս մտերմաբար կը խօսէր Աւետիս աղան Գարեգինի, որ այնչափ տարի ծառայած էր անոր հետ միեւնոյն տիրոջ, եւ որ պատասխանեց.

—Աւետիս աղա, Անդրանիկ աղան լա՛ւ դասատու է. խեղճը մի նայիր որ հիմայ ինկած է, սակայն ժամանակին ազգին առաջին դասատուն էր. վստահ եմ որ իւր դասերէն շատ գոհ պիտի մնաք. եւ եթէ երբեք իւր դասերը չը շարունակէ՝ իւր պարտքը դարձնել կը վճարէ:

ՏԻԳՐԱՆ ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆ

(Շարունակելի)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ Դատական պաշտօնատունն երթալով տեսակցեցաւ Վսեմ. Ճէվտէդ փաշայի հետ. Ն. Ամենապատուութիւն յետոյ Բ. Դուռը գնաց ուր տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց Նախարարութեան խորհրդական Վսեմ. Տատեան էֆէնտիի հետ.

Սեբաստիոյ Գեր. Առաջնորդն հեռագիր մ'ուղղելով ի Պատրիարքարան ծանուցած էր թէ ապրիլ 23ի երեկոյին յորդահոս անձրեւ մը տեղալով 200ի չափ Թուրքաց և Հայոց տուներն աւերեր և քաղաքացւոց ու գիւղացւոց արտերուն վնասեր է, թէ վնասելոց շատերը բացօթեայ տեղեր թշուառ կացութեան մէջ կը գտնուին և թէ վնասնին մեծ է. Հետեւաբար Գեր. Առաջնորդը խնդրած է կայս. կառավարութեան գթութեանը դիմել.

Արդ, Ազգ. Վարչութիւնը նկատողութեան առնլով այս հեռագիրն, որոշեց Թագրիրով մը կայս. կառավարութեան գթութիւնն հայցել.

Ժէզուիտ կրօնաւորք որք մի քանի ամիս առաջ Կեսարիոյ կողմերը մարդորսական փորձեր ընելէ և խռովութիւն սերմանելէ յետոյ, Գեր. Տրդատ վարդապետի անխոնջ ջանից և մաքառմանց շնորհիւ ձեռնունայն հեռացած էին անտի, այս անգամ օգուտ քաղելով Եոզղատու անհովիւ վիճակէն, անդ գնացեր են ուր զանազան միջոցներով տեղւոյն հայ ժողովուրդն որսալ կը ջանան եղեր.

Եոզղատի կրօնական և Քաղաքական ժողովք նախընթաց օր հեռագիր մ'ուղղելով ի Պատրիարքարան, իրաց այս ցաւալի վիճակին անմիջական դարման մը տանելու համար, խնդրած են որ առաջնորդական տեղապահ մը ղըրկուի փութով.

Ազգ. Վարչութեան Խառն Ժողովն իւր վերջին նստին մէջ սոյն պաշտօնն առաջարկեր է Արժ. Յակոբ Աչոտ վարդապետին որ ինչ ինչ պատճառներ յառաջ բերելով մերժեր է.

Մեր Զմիւռնիոյ թղթակիցն հետեւեալը կը գրէ մեզ.

«Յայտնի է թէ՝ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը ծանուցած էր Զմիւռնիոյ Գաւառ. Վարչութեան որ Մանիսայի երկու քահանայներն արտօնեալ են քահանայագործելու, բայց Մանիսայի մէջ պաշտօնավարելու համար՝ պէտք է սպասեն Շահպազեանի նոյն տեղէ հեռանալուն. Արդ՝ ամիս մ'է Շահպազեան մեկնեցաւ Մանիսայէն, այլ խեղճ քահանայներ տակաւին կը մնան ի Զմիւռնիա, որովհետեւ Զմիւռնիոյ վարչութիւնը կը յայտարարէ թէ՝ ժողովրդի մի մասը ցարդ գրգռեալ է իրենց դէմ, ուստի ժամանակ մ'եւս համբերել կը յորդորէ. Համբերել պարտ մ'է, յորդորել ալ դիւրին, բայց ի՞նչպէս համբերել երբ տարի մ'է որ խեղճ քահանայներ անգործութեան դատապարտուած են յանիրաւի և իրենց խնդրոյ կարգադրութեան մասին որ և իցէ յոյս մը չեն նշմարեր, վասն զի Զմիւռնիոյ վարչութեան անխորհուրդ և հապճեպ մի տնօրինութեան շնորհիւ նոր Թաղ. Խորհուրդ մը կ'ընտրուի ի Մանիսա՝ բաղկացած Շահպազեանի ամենէն ջերմ կուսակիցներէ և քահանայները գանակոծողներէ. և ինչո՞ւ համբերել քանի որ այսօր առ նուազն հարիւր տունէ բաղկացեալ ժողովրդի մաս մը թախանձանօք կը պահանջէ և կը փափաքի իւր երեսուն երեսուն-հինգ ամեայ քահանայներ, որոնք այդ երկար շրջանի պաշտօնավարութեան մէջ իրենց պարկեշտութեամբ և ջերմեռանդութեամբ միայն փայլած են. Մանիսա սովորաբար 4-5 քահանայ կը գտնուին, այժմ մէկ քահանայ միայն կայ. եթէ ծանուցեալ երկու քահանայներ չուզողներ կան, կրնան անոնք ուրիշ մը կամ ուրիշներ իրենց տաներէց ընել, իսկ ուզողներ ազատ են դիմելու իրենց այն բազմամեայ քահանայներու, որոնք ամեն պաշտպանութեան և համակրանաց արժանի են.»

Ստացանք ԲԱԶՄԱՎԷՊԻ, 1888 տարւոյ եռամսեայ առաջին պրակն, հետեւեալ բովանդակութեամբ.

ՀԱՆԴԷՍ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Տարեթիւն 1888 և Նոր (Զորրորդ) Շրջան Հայկայ.

Հրատարակութիւն ազգային տպարանաց ընթացս 1887 տարւոյ.

Սուրբ Յակոբ Մծբնայ.

Քննադատութիւն Ատոլֆ Բաումգարտնէրի Մ. Խորենացւոյ Պիտոյից գրոց վրայ.

Հրամեշտ ի Սիրելւոյ (Նոր Քնար).

Նեմեսիոսի Եմեսացւոյ Յաղագս բնութեան մարդոյ, լուսաբանել.

Ի վարդն երգ սիրողի (Նոր Քնար).

ՀԱՆԴԷՍ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ

Տարերք Կենդանաբանութեան, պատկերօք —Դասակարգութիւն.— Ա. Ողնաւորք.

ՀԱՆԴԷՍ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Ինչ ինչ դիտողութիւնք բանաստեղծութեան վրայ.

Սիրտ, Դպրոցական տարւոյ մը պատմութիւնք, Եդմոնդ Տէ Ամիչիսի.

Թագաւոր Լերանց. վիպասանութիւն Եդմոնդ Ապուի.

Հայելի և Կոյրիկ (Առակ).

Եղն և Գեղջուկ (Առակ).

Բարկէն և Վահան (Բանաստեղծութիւն).

ՀԱՆԴԷՍ ՊԱՏՄԱԿԱՆ

Աշխարհահանդէս Վաքէնա.—Նորագիւտ տաւիղ.

Յիսնամեակ Գեր. Հ. Ղեւոնդ Վ. Ալիշանի.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ ԵՒ ԱՍՏԻՃԱՆՔ

Պալաի աստիճան տրուեցաւ Տէֆթէրը Խագանիի Սէնէտաթ Միւտիրի Սալիհ պէյի.

Երկրորդ կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Օսմ. Հանրային Պարտուց վարչութեան տնօրէն Սէլիմ Մէլհամէ էֆէնտիի.

Չորրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Ե. զօրաբանակի 34րդ գնդին առաջին վաշտի հազարապետ Հասան էֆէնտիի.

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Բ. զօրաբանակի պահեստի զօրաց 71րդ գնդին չորրորդ վաշտի հազարապետ Հագգը էֆէնտիի.

ՄԵԾ ԵՊԱՐՔՈՍՆ

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն երէկ կայս. պալատ գնաց և Վեհ. Սուլթանին ներկայանալով Ն. Վեհափառութեան ինչ ինչ հրամաններն ստացաւ.

ԴԱԴԱՐՈՒՄՆ «ՖԱՌ ՏԻՒ ՊՈՍՖՈՐ»Ի

Ֆառ տիւ Պոսֆոր լրագիրը դադարման դատապարտուած է Տպագրական Տեսչութեան հետեւեալ պաշտօնագրոյն համաձայն.

«Տպագրական Տեսչութիւնը նկատելով որ Ֆառ տիւ Պոսֆոր լրագիրն իւր վերջին թիւերէ միոյն մէջ թշնամական յօդուած մը հրատարակած է բարեկամ կառավարութեան մը դէմ և նկատելով որ կայս. կառավարութիւնը բնաւ չթոյլատրեր այս տեսակ բուռն լեզու մը գործածել, բարձրագոյն հրամանաւ այսօրուընէ սկսեալ դադարման կը դատապարտէ յիշեալ լրագիրը.»

5 մայիս 1888

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Անգլիական դեսպան Սըր Ո. Հուայդ երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց Նախարար Վսեմ. Սայիտ փաշայի հետ.

ՌՈՒՄԷԼԻԱԿԱՆ ՄԱՔՍԱՏՈՒՆՔ

Այս առու Թուրք լրագրաց մէջ հրատարակուած է հետեւեալ պաշտօնական ծանուցումն որ կը վերաբերի Արեւելեան Ռումէլիի սահմանագլխոյն վրայ առժամապէս հաստատեալ մաքսատան գործողութեանց ինչ ինչ մանրամասն կէտերու որոց գործադրութիւն որոշուած է.

Ա. 1304 տարւոյ մայիս 7էն սկսեալ մէկ առ հարիւր մաքսատուրք պիտի առնուի թէ՛ ծովու և թէ ցամաքի ճամբով Արեւելեան Ռումէլի փոխադրելի ամեն ներքին ապրանքներէ.

Բ. Բացի այն ապրանքներէ որք միայն Տէտէ-Աղաճի և Պոլսոյ ճամբով կամ կնքուած ու գոց վակոններով Արեւելեան Ռումէլի կը փոխադրուին, այն ներքին ապրանքներու համար որք ուրիշ ճամբով կամ ուրիշ նաւամատոյցէ Արեւելեան Ռումէլի կը ներմուծուին, ապահովութիւն մը պիտի առնուի և այս ապահովութիւնն ետ պիտի տրուի եթէ սահմանագլխի մաքսատունէն տրուած արտօնագրին վրայ արձանագրուած լինի թէ այդ ապրանքներ Արեւելեան Ռումէլի տարուած են. Երկրորդ և երրորդ անգամներու համար ալ առանձին ապահովութեամբ պիտի թոյլատրուի այդ ապրանաց անցքը.

Գ. Ո՛ր և է Ռիւսումի տուրք չպիտի առնուի այն ապրանքներէ որք գոց և կնքեալ վակոններով Արեւելեան Ռումէլիէ կը բերուին օտար երկիրներ տարուելու և կամ օտար երկիրներէ կը բերուին Արեւելեան Ռումէլի տարուելու համար, առանց ուրիշ տեղ մը դուրս հանուելու. Սակայն հարիւրին մէկ Ռիւսումի տուրք պիտի առնուի այն պարագային յորում այս ապրանքներ երկաթուղիէ տարբեր ճամբով և կամ Պոլսոյ ու Տէտէաղաճի նաւահանգիստներու մէջ իրենց պատեաններու խակական ձեւը փոխելով կը փոխադրուին.

Դ. 1304 տարւոյ մայիս 7էն սկսեալ, ի դիւրութիւն առեւտրական գործողութեանց, Պոլսոյ մաքսատան քարուկիր մթերանոցներէ մին յատկացուած է Արեւելեան Ռումէլի ղրկուելիք ապրանաց. Այս մթերանոցներու մէջ դրուելիք ապրանաց համար մուտքի թուականէն մինչեւ երեսուն օր հինգ ղրուշ տուրք պիտի առնուի մինչեւ հարիւր քիլօ կշռող իւրաքանչիւր հակի համար և տասը ղրուշ հարիւր քիլօէն աւելի կշռող իւրաքանչիւր հակի համար. Երեսուն օրն անցնելէ յետոյ մի և նոյն հաշուով տուրք պիտի առնուի. Սակայն երբ նոյն մթերանոցի մէջ դրուած ապրանքը Պոլսոյ մէջ սպառել և կամ Արեւելեան Ռումէլիէ զատ ուրիշ տեղ մը ղրկել հարկ լինի, յայնժամ այդ ապրանքներէն [illegible] սովորական տուրքը պիտի գանձուի մտից թուականէն սկսեալ.

Ե. 1304 մայիս 7 էն մինչեւ Նոյեմբերի 6ը ետ պիտի տրուի մաքսատուրքն այն ապրանաց որք օտար երկիրներէ մայրաքաղաքս բերուած են վճարուելով մաքսատուրքն և որոց տուրքն առնուած թուականէն մինչեւ փոխադրութեան թուականը վեց ամիս անցած չէ. Վերոյիշեալ պայմանաժամէն յետոյ այդ կարգի ապրանաց մաքսատուրքն ետ չպիտի տրուի որովհետեւ ըստ Դ. յօդուածի յատուկ մթերանոց մը յատկացուած է անոնց համար.

Զ. Զէնք, պատերազմական մթերք և այլ արգիլեալ նիւթեր [illegible] չեն լինիր.

Է. Վերոյիշեալ պայմանք առժամապէս պիտի գործադրուին ներկայ ամսոյ 7րդ օրէն

6 ռամազան 1305

5 մայիս 1304

ՖԷՐՏԻՆԱՆՏ ԻՇԽԱՆ

Մայրաքաղաքս հասած հեռագիրք կը ծանուցանեն թէ Ֆէրտինանտ իշխանն որ երկուշաբթի առաւօտ մեկնած էր Վառնայէն, նոյն օրը Սիլիստրէ ժամներ է. Ն. Բարձրութիւն հետզհետէ այցելեր է Շիշդովա, Նիքոբոլիս և Ռահովա, ամենուրեք համակրալից ընդունելութիւն մը գտնելով ժողովրդեան կողմէ և արժանավայել պատիւներ, պաշտօնական մարմնոց կողմէ՝ չորեքշաբթի օրը Վիտին ուղեւորեր է և երեկ գիշեր Սոֆիա պիտի վերադառնար.

Ֆէրտինանտ իշխանը Վառնա գտնուած միջոցին այցելեր է տեղւոյն Հայոց եկեղեցին.

ՕՂԿԱ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

Յունաստանի թագուհին այս օրերս Վոսփորէն պիտի անցնի Ռուս շոգենաւով. Ն. Վեհափառութիւն Բեդրոպոլիս կ'ուղեւորի ուր պիտի մնայ երեք ամսոյ չափ.

ԱՆԳԼ. ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

Յառաջիկայ հինգշաբթի, 12/24 մայիս, Մեծին Բրիտանիոյ թագուհւոյն ծննդեան 69րդ տարեդարձը լինելով, այս առթիւ նոյն օրը Բերայի անգլիական դեսպանատան պարտիզին մէջ դաշտային հանդէս մը (կարտըն փարթի) պիտի տրուի. Հանդէսը պիտի սկսի միջօրէէն յետոյ ժամ 4ին (Ը. Ե.) և պիտի վերջանայ ժամ 7ին.

ՉԷՐՔԷՍ ԳԱՂԹԱԿԱՆՔ

Այս օրերս մայրաքաղաքս եկած են կովկասցի Հաճի Եօմէր, Մէհմէտ և Եօմէր անուն չէրքէզներ որք տեղացի 600 տունւորի չափ չէրքէզներու կողմէ իբրեւ փոխանորդ կայս. կառավարութենէն արտօնութիւն կը խնդրեն օսմանեան երկիրները գաղթելու համար. Նոյն չէրքէզ ներկայացուցչաց յայտարարութեան համաձայն՝ կովկասի կուսակալը պաշտօնապէս ծանուցած է իրենց թէ, եթէ Բ. Դուռն արտօնէ այդ գաղթականութիւնը, ռուս կառավարութիւնը բնաւ չպիտի հակառակի և թէ այս մասք արտօնած է զիրենք իբրեւ փոխանորդ մայրաքաղաքս գալու. Ըստ մասնաւոր տեղեկութեանց Թարիքի Բ. Դուռն ընդունած է չէրքէզ ներկայացուցչաց խնդիրքը.

ՀԱԼԷՊԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ

Հալէպի Յունաց, Հայոց, Հայ-Հռոմէականաց, Ասորւոց, Բողոքականաց, Հրէից, այլ ազգապետաց և այլոց ըստորագրութեամբ այս առու Թարիքի ուղղեալ հեռագիր մը հերքելով տեղւոյն կուսակալ Հասան փաշայի պաշտօնավարութեան դէմ ոմանց կողմէ եղած բողոքն, գոհունակութիւն և շնորհակալութիւն կը յայտնէ Ն. Վսեմութեան պաշտօնավարութեան համար.

ՍԷՄԲՆԻԱ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Յոյն կաթոլիկ Սէմբնիա ընկերութիւնը քայքայման վիճակի մը մատնուած է, իւր անդամոց միջեւ ծագած գժտութեանց և անհամաձայնութեանց պատճառաւ. Այս ընկերութիւն, ինչպէս յայտնի է, նպատակ ունի յունարէն լեզուն ուսուցանել ազգաւ յոյն և կրօնքով կաթոլիկ տղայոց որք բազմաթիւ են յարեւելս. այդ տղաքներ կը պատկանին յունական Արշիպեղագոսի կղզիներէն կ. Պոլիս եկող և աստ հաստատեալ ընտանեաց. Այդ տղայք սովորաբար կը դաստիարակուին Ֆռէրներու վարժարանաց մէջ ուր կ'ուսանին ֆրանսերէն, իտալերէն, անգլերէն, և այլն, բաց ի իրենց մայրենի լեզուէն. Ուստի Սէմբնիայի հիմնադիրք նպատակ ունեցած են նախնական կրթութեան այս թերին լրացունել, հելլէն լեզուի և գրականութեան ճաշակը վառ պահելով յոյն-կաթոլիկ մանկտւոյն մտաց մէջ. Ընկերութեան ջանքերն մեծ քաջալերանաց արժանացած են և թէ՛ ի կ. Պոլիս և թէ՛ օտար քաղաքաց մէջ կատարուած հանգանակութիւններէ հաւաքուած է, հինգ տարուան մէջ, 100,000 ֆրանքէ աւելի գումար մը. Այդ դրամով ընկերութիւնը վարժարան մը բացած է ի Բերա, Սու Թէրազի փողոց, ուր կը դաստիարակուին բաւական թուով աշակերտք. Վերջին ժամանակներս ընկերութեան ընդհանուր և վարչական ժողովոց միջեւ երկպառակութիւնք ծագելով, գործն անպիսի ծանրակշիռ կերպարան մ'առաւ որ նախընթաց օրը վարչական խորհրդոյ անդամներէն երկուքը ձեռնհաս իշխանութեան պաշտօնէից ընկերակցութեամբ յիշեալ վարժարանն երթալով, կնքոյ ներքեւ առին տումարները, կահ կարասին և վարժարանը փակեցին. Այս միջադէպին վրայ, ընկերութեան անդամներէն յիսուն հոգի վարժարան ներկայանալով, տնօրէնէն բացատրութիւն պահանջեր են վարժարանին փակման պարագայից վրայ. Այս վերջինը, Պ. Սարկոլօկօս, պէտք եղած տեղեկագիրը մատուցեր է և Սէմբնիի ընդհ. ժողովը վեց անդամէ բաղկացեալ մասնախումբ մը կազմեր է որ պաշտօն ունի ազդուապէս բողոք բառնալով, 24 ժամուան մէջ վարժարանին վերաբացումը պահանջել. Կ'ըսուի թէ վարժարանը փակել տուող անձինք, Պ. Պ. Լիվատարի և Վիւչինօ, իրենց այդ նպատակին հասնելու համար սխալ տեղեկութիւններ հաղորդեր են օսմ. իշխանութեանց, հետեւաբար այդ երկու անձինք ի դատ պիտի կոչուին հելլենական հիւպատոսարանին առջեւ. Յոյն թերթերը փափագ կը յայտնեն որ մայրաքաղաքիս հելլենական դեսպանատունը միջամտէ այս խնդրոյն որպէս զի նորանոր գայթակղութիւնք չպատահին եւ հարիւրաւոր պատանիք չզրկուին իրենց դասերէն.

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ

Այս գիշեր, երկու անգամ, երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեցան մայրաքաղաքիս մէջ. Առաջին ցնցումը, որ պատահեցաւ ժամ ճիշդ 3.25ին, յոյժ թեթեւ էր, իսկ երկրորդն՝ որ պատահեցաւ ժամ 8.7ին, եօթն անգամ կրկնուեցաւ հիւսիսէն դէպ ի հարաւ.

Խիվայի խանին հօրեղբայրը մէկ քանի օրէն մայրաքաղաքս պիտի գայ, ուստից Մէքքէ պիտի երթայ յուխտագնացութիւն.

—Ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտոֆ մտադիր է վաղը թողուլ Բերայի դեսպանատունը և ընտանեօք Պէօյիւքտէրէի ամարանոցն հաստատուիլ.

—Չորեքշաբթի օրը, Խայրիէ ընկերութեան [illegible] շոգենաւը ճանբայ ելնելու վրայ էր, երբ յետամնաց այցելու մը ուզելով նաւակի մը մէջ ցատքել ծով ինկաւ. Բարեբաղդաբար լողալ գիտնալով յաջողեցաւ շոգենաւուն սանդուխին ստորոտին փարիլ. անդ իւր ոյժերը տկարանալու վրայ էին, երբ օգնութեան հասաւ Խայրիէի մակոյկն ուր կը գտնուէին տնօրէն Վուազէն Պէյ և պաշտօնեայ մը որք ազատեցին արկածեալ մարդը.

—Մատրիտէն կը գրեն թէ սպանիական կառավարութիւնն հրաւիրեր է զԹուրքիա իւր ներկայացուցիչն ունենալ Պարսէլոնի արուեստահանդէսի բացման պահուն.

—Սէլանիկի հեռագրական և թղթատարական առաջին տնօրէն Ալէաճ պէյ, որ վերջերս Եանեա փոխադրուած էր նոյն պաշտօնով, վերստին Սէլանիկ փոխադրուած է.

—Հեռագրական եւ թղթատարական վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ հեռագրական կայարան մը հաստատուած է Պրուսայի Չէքիրկէ անուն տեղըն ուր պիտի ընդունուին նաեւ ամեն տեսակ նամակներ.

—Տրապիզոնի նահանգին նախկին Միլքիէ վարժարանի տնօրէն Ահմէտ Ֆէվզի էֆէնտի, որ Պէրութի Սուլթանիէ Մէտրէսէին տնօրէն անուանուած է և [illegible] մայրաքաղաքս եկած էր, երէկ իւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ.

—Երէկ Միտիլլի ուղեւորեցան աւստրիացի կոմս Սաստա և մայրաքաղաքիս աւստրիական երկրորդ հիւպատոս Պ. Քէօն.

—Անցեալ օր Պոլսոյ Եսկի Ալի Փաշա թաղը ջրհորի մը մէջ Թուրք կաթնավաճառի մը դիակը գտնուեցաւ. Ոստիկանութիւնը քննութիւն կատարելով հաստատեց թէ կաթնավաճառը նախ խեղդուած և ապա ջրհորը նետուած էր. Կաթնավաճառն արդէն 15 օրէ ի վեր անյայտ եղած էր.

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱՅԻ

Այս գիշեր տեղի կ'ունենայ ի Նոր Թատրոն, Պ. Աչոտի ձեռնածուական երեկոյթն, հմայալից և զբօսալից երեք մասերու բաժնուած.

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Օսմանեան կայսերական Պանքայի գրասենեակները գոց պիտի մնան յառաջիկայ երկուշաբթի, 9/21 մայիս.

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Լոնտոն, 17 մայիս

Լորտ Ռանտոլֆ Չըրչիլ, ատենաբանութիւն մ'ընելով երէկ իրիկուն, բողոքեց Խորհրդարանին շռայլութեան դէմ. Յայտարարեց թէ տասն տարիէ ի վեր ծովային և ցամաքային զօրութեանց համար ծախսուած 30 միլիոն անգլիական ոսկւոյ գումարէն յետոյ, զայրացած է լսելով որ զօրավար Լորտ Ուոլսլի կը յայտարարէ թէ Անգլիա անպաշտպան է.

Սոֆիա, 17 մայիս

Ֆէրտինանտ իշխանն այսօր Սոֆիա պիտի վերադառնայ. ըստ առաջնոյն եռանդագին ընդունելութիւն գտաւ ի Ռահովա, Վիտին և Լոմ-Բալանքա զորս այցելեց վերջին անգամ.

ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՆՔԱ

Լոնտոն, 17 մայիս

Անգլիոյ Պանքային շաբաթական հաշուեկշիռը՝ նախորդ շաբթուան հաշուեկշռոյն հետ բաղդատմամբ՝ հետեւեալ տարբերութիւնները ցոյց կուտայ.

Պատրաստ մետաղադրամ—յաւելում—անգլ. ոսկի	101,000
Փոխանակագիրք և այլ թղթեր—նուազում—անգլ. ոսկի	822,000
Պանքնոթք ի պահեստի—յաւելում—անգլ. ոսկի	11,000
Պահեստի դրամոց համեմատութիւնն յանձնառութեանց հետ	38 %

Անգլիոյ Պանքան 3 % բարձրացուցած է իւր տոկոսի զեղջը.

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Ղալաթիա, 6 մայիս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

Ամիս 1 Լոնտրայի վրայ	(պանքայի)	111 5/8
3 » »	(վճարելի)	111 1/4
Փարիզի »	(պանքայի)	22 70
» »	(վճարելի)	22 77 1/2

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

		Դաշնական
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Ս)	Սէրի Գ. կ.	15 30
Պօրսային գոցուելէն վերջը	» »	15 30
Բերայի մէջ		— —
Առաւօտուն բացուելուն	» »	15 28
Բարձրագոյն գին	» »	15 28
Նուազագոյն »	» »	15 28
Կէս օրին	» »	15 28

ԽՈՒՏԻԳԻՐԱԶԷ ՏԱԽԻԼ

Երէկ երեկոյ	Գ. կ.	37 10
Այս առաւօտ	»	37 4
Կէս օր	»	37 2

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն 1858) » 1862)	Սէրի Գ. կ.	24 30
» 1860) » 1863) » 1872)	» »	14 25
» 1865) » 1869) » 1873)	» » 0.	15 28

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լ.	4 15
Գրէտի ժէնէրալ	Օսմ. »	7 18
Պանք տը Գօնս	»	6 28
Օսմ. [illegible]	»	4 15
Թրամուէյ	»	420
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	40 75
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»	—
Բաժնեթուղթ Լօտերիի	»	129

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	88 8
Անգլիական ոսկի	»	111 15
Բօլ իմփէրիալ	»	90 36
Քրիմիգ	»	51 20
Ռուպլի թղթադրամ	»	10 80
» արծաթ	»	74 15
Ֆիօրին	»	— —
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	108 12
Վեշնոց	»	103 10
Հինգնոց	»	103 10
Մէճիտիյէ	»	101 10
Թաաֆիէ	»	11 30

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 17 մայիս ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քոնսօլիտէ	99 3/16
Օսմ. » Սէրի Դ. բացուելուն	14 1/8
» » » գոցուելուն	14 1/8
» » » Ա.	24
» » » Բ.	14 3/8
» » » Գ.	14
Օթօման 1871	82 1/2
Փոխառութիւն 1877	95 1/4
Պանք Օթօման	10 5/8
Ռուսական փոխառ. 1873	94 5/8
Եգիպտական միացեալ (ինիֆիէ)	79 1/8
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	100 1/8
Տայրա Սանիէ	75 1/2
Տօմէնիալ (փոխառ. [illegible])	101 1/4
Հանգստեան պարտատոմսի 4 %	— —
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 486

Վիեննա, 17 մայիս ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	126 80
Օսմանեան երկաթուղի	20

Փարիզ, 17 մայիս ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	105 65
» 3 %	82 57 1/2
Օսմանեան քոնսօլիտէ Սէրի Դ. բացուելուն	14 32 1/2
» » » գոցուելուն	14 22 1/2
» » » Բ.	— —
» » » Գ.	14 25
Օսմանեան երկաթուղի	40
» Ռէժիի բաժնեթուղթք	— —
Պանք Օթօման	518 75
Գրէտի Լիոնէ	582 50
» Ֆօնսիէ	1420
Բաժնետոմս Լիոնի	1240
Սուէզի ջրանցք	2170
Ռուսական 5 % 1877 ի	100 3/8
Իտալական Ռանթ	95 25
Սպանիական (արտաքին)	69 1/4
Եգիպտական միացեալ	401 25
Բրիօրիթէ Թիւրք	399 37 1/2
5 % Հելլենական	364 37 1/2
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 30

ՏՆԱՐՔ

ՊԱՐԶ ԵՒ ՑԱՆՈՐԵԱՆ

ՓԱՍՏԱԲԱՆՔ

Փոխադրած են իրենց գրասենեակը Մէրթէգեանի փողոց (Թիւնէլի քով), թիւ 17, Այվազ խան. 1718 6—6

ԷՏՐԷՄԻԹԻ ԾՈՎԱԾՈՑԸ

Միջերկրական ծովու փոքրիկ ծովածոցներէն իւր շրջակայ գիւղորէից առատ բերքերու շնորհիւ նշանաւոր կը համարուի Էտրէմիթի ծովածոցը.

Կը գտնուի Միտիլլի կղզւոյ ճիշդ դէմ առ դէմ, Այվալըքէն սկսեալ մինչեւ Այվաճըք գիւղաքաղաքն, որոց մէջ տեղ կը գտնուին նաեւ Քէմէրի և Էտրէմիթի գիւղաքաղաքները. Սոյն չորս գիւղաքաղաքաց գիւղորայք ծովեզերեայ հարաւէ ցհիւսիս կիսաշրջանակ մը կը կազմեն և կը կոչուին այս անուններով.

ԱՅՎԱԼԸՔ, Քէրէմ—քէօյ, Մուրատ—Ալի, Եայա—քէօյ, Թուրսունլու, Հաճի Օսմանլար, Ուլու պէյլէր, Կէօմէճ, Գարա—աղաճ և Բէլիթ—քէօյ.

ՔԷՄԷՐ, Թըպլի—էլի, Շար—քէօյ, Պաղտրնլը, Բէչիտ և Գարգա.

ԷՏՐԷՄԻԹ, Ագ—չայ, (նաւամատոյց Էտրէմիթի), Զըգըրճը, Զէյթինլու, Գըզըլ—քէչէլի, Կիւրէ, Թահթա—քէօյ և Ավճըլար.

ԱՅՎԱՃԸՔ, Փափազլը, Նարլը, Չէթնիք, Ատա—թէփէ, Պէրհամ են.

Վերոյիշեալ քաղաքք և գիւղորայք, բաց ի Այվալըքէ, ամենքն ալ ծովեզերքէն 1/2—2 ժամ ներս կը գտնուին Նատրա և Գազ—տաղը լերանց և բլրոց գիրկն ու ստորոտն.

Իւրաքանչիւրն ունի իւր նաւամատոյցն, ուր կան միայն շտեմարաններ և մաքսատուն.

Դիտելի է թէ ինչո՞ւ արդեօք սորա ծովեզերքէն փախուստ տուած՝ լերանց և բլրոց մէջ հաստատած են իրենց բնակութիւնը. Կ'ըսուի թէ ժամանակին հռչակաւոր ծովասպատակաց երկիւղն եղած է միայն սորա պատճառը.

Թողլով այս ամենքը նկարագրենք միայն Էտրէմիթն և նորա մի փոքրիկ գիւղն Ավճըլար, յօրինակ մնացեալներուն.

Էտրէմիթ՝ հեռի իւր նաւամատոյցէն իբր երկու ժամ, բլրակի մը առընթեր բաւական ճաշակաւ շինուած կոկիկ քաղաք մ'է. ունի ճոխ և հարուստ արդիւնք, ձիթապտուղ և ձէթ, խաղող և չամիչ (զանազան տեսակ), թուզ և տանձ եկամուտի մեծ մեծ աղբիւրներ են.

Հարուստք՝ թէեւ ոչ անչափ բազմաթիւ, այլ բառին ճիշդ նշանակութեամբ հարուստ են. իսկ միջին կարգի բնակիչք կ'ապրին հանգիստ և փառաւոր. իրենց եկամուտէն եթէ չեն կրնար աւելցնել, պակսելու երկիւղ ալ չունին երբեք.

Չքաւորք չիք, քանզի գործ շատ, գործաւոր քիչ. մերձակայ կղզիներէ աղջկունք և Ռոտոսթոյի ու Կէլիպօլուի գիւղերէ երիտասարդք խմբովին կը դիմեն աստ և գիւղերը կը գտնեն իրենց համար գործ ու հաց. չմոռնանք սակայն թէ անտանելի է նոցա աշխատութիւնը.

Քաղաքիս բնակիչք են Թուրքք եւ յոյնք. վերջինքս գրեթէ խմբովին Միտիլլի կղզւոյ և նորա գիւղորէից գաղթականներն են, որոնք այսօր մեծ տեղ բռնած են ինչպէս քաղաքիս, նոյնպէս միացեալ արուարձաններու մէջ.

Թուրքք եւ Յոյնք համարեա թէ համընթաց են իրենց առեւտրական վիճակի մէջ, ինչպէս և ջանասէր իւրաքանչիւրն իւր կրօնի և ուսման մասին.

Մզկիթներ, մէտրէսէներ, Րիւշտիէ և նախակրթարան սակաւ պատիւ չեն Թուրքաց. Եկեղեցիք և վարժարանք Յունաց, յաւասացուածէն աւելի բարեկարգ են.

Քաղաքիս ձմեռնային եղանակը թէեւ բարեխառն է, սակայն ամառնայինն ոչ ախորժելի, ջուրը ծանր և ոչ անուշահամ. բնակիչք վարժ սորա, ոչ մի անձէ դժգոհութիւն չի լսուիր, և հետեւաբար հարկ չեն համարեր մերձակայ վայրերէ անուշահամ ջրեր փոխադրել անդ.

ԱՎՃԸԼԱՐ. Սխալ անունն տուած են այս գիւղին. եթէ երկրորդ [illegible] մը հարկ տեսնուէր, փոխանակ Ավճըլարի, պիտի կոչուէր ԳԱԶԱԶԼԱՐ. և այս ամենայն իրաւամբ, զի Եղբարք Գազազլար տէր են գրեթէ գիւղիս. Մերձակայ ու հեռաւոր տեղերէ եկող հարիւրաւոր անձինք գործ և հաց կը գտնեն նոցին գործարանի և ձիթենեաց դաշտերու և արտերու մէջ.

Ավճըլար կամ Գազազլար հեռի Էտրէմիթէ իբր չորս ժամ, Գազ—տաղը կոչուած լերան գիրկը բարձր դիրք մ'ունի ծովահայեաց. կայ և սորա նաւամատոյց նման այլոց կէս ժամ հեռաւորութեամբ. Դիրք գեղեցկութիւնն, օդն ու ջուրն, երկնաբերձ մայրիք և սօսիք կը մրցին ընդ միմեանս իրենց ազնուութեամբ ու գեղեցկութեամբ.

Քառորդ ժամու հեռի դէպի լեռ, Վերի—գիւղ կոչուած Ավճըլարի մի թաղն աւելի սքանչելի դիրք մ'ունի ծովահայեաց. կայ անդ աղբերակ մը յորդաբուխ, որոյ առընթեր կը գտնուի մի հնաւուրց վիթխարի և լայնածաւալ ծառ կաղամախի. Սոյն ծառի փարի շրջապատն է ճիշդ ութսուն ոտք կամ քառասուն և հինգ քայլ. Տեղացիք Ճենիվիզէ Թիացած է կ'ըսեն, իսկ ես Քրիստոսէ առաջ կրնամ համարել։ Ինչ որ ալ ըլլի, հազուագիւտ է իւր տեսակի մէջ։

Հայ գաղթականութեան անծանօթ Թիացած են վերոգրեալ սահմանները։ Տասանորդէ մի քանի հայ պաշտօնեայք միայն կան աստ։

Ա. Կ. ՊԷՅԼԷՐԵԱՆ

ԱԶԳԱՆՈՒԷՐ ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԹՈՒՂԹ

Առ. Պատուարժան Դիւան Կեդրոն. Գործ. Ժողովոյ

(Տե՛ս [illegible])

> «Նա որ տէր է դաստիարակութեան, կարէ փոխել աշխարհի կերպարանքն։»
> ԼԱՅԲՆԻՑ

Բնութիւն և բան կը զօդեն մայրն մանուկին հետ. իւր պաշտօնն է հսկել նորա մօտ և զայն խնամել ու կրթել. այս է երախտիք լաւ դաստիարակութեան, և միանգամայն ազնիւ երջանկութեան մօրն և հօրն համար։ Պէտք է մայրն անձնատուր լինի միայն այն աշխատութեանց, որք չը բռնադատեն զինքն առտնին հոգերն ի բաց թողուլ. Ամուսնոյն կը պատկանի հայթայթել ապրուստ իւր զաւակաց և մօր, և սոյն պարտականութիւն նա կամովին ընդունեց ամուսնանալով, և նուիրագործեց հայր լինելով։

Ցեղն մշտնջենաւորել, ֆիզիքապէս և մտաւորապէս զայն ազնուացնել, ահա մարդկային գերագանց գործն, ուստի պէտք է նուիրուին այր և կին հաւասարապէս, իւրաքանչիւրն բնութենէն ընդունած իւր միջոցներուն համեմատ։ Դիրքեր, աստիճաններ, փառասիրական ձգտումներ, բախտի և ճոխութեան տենչեր, այս ամենն արուեստական իրեր են, յեղյեղուկ և երկրորդական։

Արդարեւ, որպէս դիտած են բազում իմաստասէրք, կիներ կան որոց իմացականութիւնն գերազոյն է շատ մարդոց իմացականութենէ, որոց պաշտօններն ևս կարեն վարել յոյժ յաջողութեամբ։ Բայց կինն մասնաւոր իմացական կոչում մի ունի, զոր արք չկարեն երբէք վարել. և միթէ իրաւունք չէ՞ ասել, թէ իմացական բարձր կարողութեամբ օժտեալ կանայք մանաւանդ պէտք է նուիրուին մայրութեան, զի տգէտ կանայք կարող են հասցունել գեղեցիկ ու քաջակազմ զաւակներ, այլ ոչ բնաւ մտաւոր ու հանճարեղ։

Իմացականութիւնն դիպուածով չկազմուիր. բաց ի նիւթական մայրութենէ, կայ նաև բարոյական մայրութիւնն. կինն իւր մանկան մարմինն կազմելէ յետոյ, մի այլ աշխատութիւն կ'սկսի նորա համար, դաստիարակութիւնն, իմացական սնունդն։ Զարգացունել կինն իւր սոյն կոչման մէջ, տալ նմա, ֆիզիքական և իմացական տեսակէտով, կատարեալ մայր մի լինելու ամեն միջոցներ, հարթել է կնոջ երջանկութեան ճանապարհն, բարձրացունել է մարդկութիւնն։

Դաստիարակութեան նպատակն է պատրաստութիւն կատարեալ կենաց։ Այր և կին պարտին գիտել ինչ որ հարկաւոր է իւրեանց գոյութեան ընթացից մէջ, թէ՛ իւրեանց անձն պաշտպանելու և թէ՛ երջանիկ լինելու համար։ Արդ, երբ ոք ճանապարհորդութեան կը ձեռնարկէ, պատրաստութեան առաջին պայմաններէն մին է գոնէ գիտել նպատակն ուր կը ցանկայ հասնիլ և ճանաչել պողոտայն ընդ որ պիտի անցնի։ Որպէս զի կնոջ կեանքն երջանիկ եւ օգտակար լինի, հարկ է ուրեմն, զի ճանաչէ իւր կոչման դժուարութիւններն ու բերկրութիւններ. հարկ է տալ միջոցներ արգելքներն յաղթելու եւ երջանկութեան հասնելու։

Կանանց դաստիարակութիւնն, մասնաւորապէս մեր մէջ, բնաւ համաձայն չէ իւր նպատակին, ոչ թէ վասն զի չենք ուսուցաներ նմա մարդ լինել, այլ վասն զի չեմք ուսուցաներ նմա ինչ որ պէտք ունի կնոջ կեանքի մէջ, մօր պարտաւորութեանց մէջ, բնակարանի վարչութեան մէջ, մանկանց առաջին դաստիարակութեան մէջ։ Սոյն պարտքերն են, որ երբ լրջօրէն ի գործ դրուին, կ'արգելուն կանանց զբաղիլ արհեստական եւ գիտական աշխատութեանց եւ քաղաքական պարապմանց։

Դաստիարակութեան գլխաւոր առարկայն, կնոջ համար, պէտք է լինի ուրեմն ընտանիքն եւ մանաւանդ մանուկն։ Փոքրիկ դստրիկն, ուր չափ զարգանայ հասակաւ եւ խելքով, պարտի ուսանիլ, թէ պարտաւոր է հսկել իւր վրայ իւր ապագայ սերնդեան համար, թէ իւր պարտքն է զօրեղ եւ քաջառողջ լինել, ընծայելու համար ազգին առողջ եւ կայտառ զաւակներ, թէ պարտի ուսեալ եւ գիտուն լինիլ, զայնս կրթելու եւ դաստիարակելու համար, թէ վերջապէս պարտաւորեալ է ստանալ այն ամեն ֆիզիքական եւ բարոյական յատկութիւններ, զորս կը ցանկայ իւր որդւոց վերայ տպաւորել, եւ թէ իւր վարձատրութիւնն ու գերագանց ուրախութիւնն կը կայանայ իւր մայրական պարտուց կատարման մէջ։

Մարդիկ յիրաւի պարտէին ծնրադրել իմաստուն եւ ժրաջանի մօր մի հանդէպ. զի մայրն որ կը կատարէ իւր պարտքեր, պահպանն ու զուարթութիւնն է հայրենի վառարանին, նախատեսութիւնն ու բարեկարգութիւն երդիքին։ «Տիեզերաց մէջ կան անթիւ սքանչելիքներ, բայց արարչութեան հրաշակերտն է մօր մի սիրտն»։ Կարելի է ասել, թէ բարի մայրերն նման են հրեշտակապահներու, զի անդադար կը թռչին եւ կը հսկեն իւրեանց որդւոց հոգւոյ եւ մարմնոյ շարժմանց վերայ, թողլով գործել, ինչ որ օգտակար է, եւ վանելով ամեն վնասակար ազդեցութիւններ։

Մայրն անհուն սիրով կը յարի իւր որդւոց, կը զարգացունէ նորածին զարմն, ազգին յոյսն, կը մխիթարէ վշտաց մէջ, կը հաստատէ տկարութեանց մէջ, չունի այլ ինչ փոյթ, բայց միայն բարեկեցութիւն իւրայնոց եւ փրկութիւն մանկութեան։ Առանցքն է ընտանեաց, հոգին բնակարանին, բարեբեր երկիրն ապագայ արդեանց։ Ճշմարիտ մայրն կը միացունէ անդրդուող հաստատամտութեան հետ մեծ քաղցրութիւն եւ փափուկ գորով, խոհական խստութեան հետ ներողութիւն տկարութենէ ազատ, անաչառ արդարութեան հետ կարեկցութիւն մի համաձայն մարդկեղէն բնութեան տկար կողմանց։ Կը հետեւի մերթ դատողութեան, մերթ սրտի, յաճախ երկոցունց միանգամայն։

Պէտք է ընտանեաց մէջ լինի մանուկին պաշտպան մի աւելի տկար, աւելի համակրական, աւելի ակնառու քան զհայրն ինքնին. մօր պաշտօնն է այս. մայրն իւր որդւոց, մանաւանդ իւր դստերց հետ, կ'ապրի բացարձակ մտերմութեամբ եւ ընտանութեամբ. քան զհայրն լաւագոյնս կարէ ճանաչել նոցա ընդունակութիւնն, յօժարութիւնն եւ նոցա սրտին ցանկութիւններ, ինչպէս նաեւ նոցա թերութիւններն ու այլանդակութիւններ։ Մանկութեան եւ պատանեկութեան ամեն դժուարին վայրկեաններու մէջ, ամեն յուզման եւ տագնապի ժամանակ, որդին իւր մօր կը դիմէ, նորա բարութեան կ'ապաւինի եւ նորա գորովանաց մէջ կը գտնէ իւր մխիթարանքն։ Չիք բնաւ գանձ կնոջ համար որ լիովին կատարած է իւր մօր պարտականութիւններ. մանուկն նորա ձեռամբ կը փայփայի, նորա սրտի մէջ կը բացուի, նորա սիրոյն կը վստահի, եւ սոյն սովորութիւնն կ'սկսի մանուկին ծննդեան առաջին օրերէն։

Մայրենի գործունէութեան արդիւնքն է որդւոց աշխատութեան ճաշակն, բարւոյ եւ գեղեցիկի ազնուական սէրն, նոցա ընկերականութեան ոգին, արիութեան կամ վատասրտութեան հակումն, կամքի զօրութիւնն կամ տկարութիւնն, եւ ընդհանրապէս առտնին առաքինութիւնք։ Մօր ծնգաց վերայ կը կազմուի աշխարհի գերընտիր գործն, պարկեշտ մարդն և պարկեշտ կինն, մայրն իւր որդւոյն վերայ կը ցոլացունէ ինչպէս իւր բարեխառնութիւնն եւ արտաքին կերպարան, նոյնպէս դիմագծութիւնն իւր հոգւոյն. բարի կամ յոռի, մանուկն իւր մայրէն կ'ընդունի իւր բարոյական առաջին ներգործութիւններ։

Որքան կարեւոր եւ դժուարին լինին մայրենի պարտականութիւնք, նո՛յնքան կը յաւելուն պատիւն մայրական։ Շփոթութեան, յուզման եւ տխուր արկածներու ժամանակ, մայրերն են որք կը պատրաստեն լաւագոյն ապագայ, տալով իւրեանց մանկանց զօրութիւն եւ յստակ գաղափարներ, և կանխաւ պատրաստելով զնոսա այն ամեն վտանգաց դէմ, որովք պիտի շրջապատուին նոքա կենաց պատերազմին մէջ։

Բարի մայր մի կը գործէ ո՛չ միայն ներկային, այլ նաեւ ապագային համար. մարդիկ որք իւրեանց առաքինութեամբ և քաջագործութեամբք անմահ հանդիսացած են, յաճախ պարտական են իւրեանց մօր։ Մայրերն են, որք կը պատրաստեն մեծ մարդիկ, ո՛չ, սոյն շրջանակն կարի անձուկ է, պէտք է ասել, բոլոր մարդիկ, վսեմ լինին թէ նսեմ. եթէ ամեն մայր կոչուած չէ ապագայ մեծ անձնաւորութիւն մի կազմելու, սակայն ամեն մայր կոչուած է ապագայ պարկեշտ մարդ մի սնուցանելու։

Երբ ամեն կանայք կարենան կատարեալ մայր լինել, յայնժամ նոցա եւ ոչ մին, զանց առնելով իւր սեռին օրէնքներ, պիտի տենչայ ազատ կենաց, եւ առանց իւր անձնասիրութեան գոհացումն խուզարկելու զարդուց շքեղութեան եւ քաղաքական յաջողութեանց մէջ, իւր միակ ցնծութիւն ու փառքն պիտի համարի տեսնել մանուկն գեղեցկագոյն, եւ նուիրել հայրենեաց հզօրաւոր եւ օգտակարագոյն քաղաքացիներ։

Բայց ո՛րչափ փառասէր կանայք, մոլար կարծիքով, կը թողուն որսն ստուերին փոխանակ. քաղաքաց հեշտասէր եւ ճոխ կեանքն բազում այն է, զի կնոջ բարոյականութիւնն կը նուազեցնէ, և կը զրկէ զնա իւր վեհագին բնական երջանկութենէն։ Մատաղ մանկան դիեցումն ու առաջին դաստիարակութիւն յանձնելով այլոց, իւր գոյութիւնն կը սահի դատարկութեամբ և մայրութեան նուիրական պաշտօնն կը նսեմանայ, եթէ խորշելի եւս չլինի։ Ցայնժամ ծնունդ կ'առնու մին քան զմիւս գեղազարդ եւ հաճելի երեւելու բուռն մրցում մի, որ կը յուզէ նախանձ անվերջանալի, կը բանայ դուռն անսպառ ծախուց, և ընտանիքն կը լինի մի բեռն անհանդուրժելի։

Մեղկացեալ սերնդեան մի համար, կինն ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ առարկայ մի պերճանքի եւ շռայլանաց, տուփ մի մետաքսով, ժանեակներով եւ մուշտակներով պաճուճեալ, ուրեք ուրեք ոսկւով, մարգարտով և ադամանդներով ընդելուզեալ, և վերին կողմն բուսական փայլուն գէջքով մի զարդարեալ։ Եւ արդարեւ, մեր դարուն մէջ չողչողիլ և զօշոտել բազում կանանց միակ խելքն է, և նոքա, որք կ'աշխատին ուսանիլ, յաճախ իւրեանց գիտութիւնն հաւասար կը դասեն արդուզարդի կամ թանկագին մարգարտի. իւրեանց կրթութիւնն, երբ հացի օգտակար չէ, զարդարանքի առարկայ մի է։ Դերձակք եւ դերձակուհիք են միակ մեծագոյն տէր շնորհաց աշխարհին. առաքինութիւնն, պչրասէրներու մէջ, չունի արժէք. նա ծերունի մի է ալեւոր, որ վերայ ամեն ոք կը ծիծաղի, և իւր անունն իսկ այնքան ծաղրաշարժ է, զի անմիտ և ապուշ կը համարուի նա, որ համեստութեամբ կը փայլի, և ոչ սնգոյրով և ծարիրով։

Ընդհակառակն, քաղաքաց մէջ մանաւանդ, պէտք էր կինն զիւր անձն նուիրել մայրենի առաքինութեան. պէտք էր զի առաջին տեղւոյ խնամքներն, մանկութեան եւ պատանեկութեան դաստիարակութիւնն, գրաւէին կնոջ կենաց մեծագոյն եւ գեղեցկագոյն մասն. բարեկեցիկ դասուն մէջ, մայրութեան գործնականին առաջին պայմանն կատարեալ է. կեանքն ապահովեալ է, և կինն կարէ խստիւ անձնատուր լինել մայրական պարտուց. փարթամ և դիւրակեաց ընտանիքներու համար դիւրին է ուրեմն սոյն գործն կատարել։ Եթէ չկատարուի, պատճառն այն է, զի կնոջ դաստիարակութիւնն մինչեւ այն օր բացարձակապէս զանց եղած է, և հակառակ տրուած փայլուն կրթութեան, ոչ ինչ իրական ուսուցած են նմա մայրութեան պաշտօնին նկատմամբ։

Բայց շինական կենաց աղքատ ընտանիքներու մէջ, այսպէս չէ բնաւ. անդ, պէտք է ծնողաց, չըսեմ համբերատարութիւն, այլ ոգեւորութիւն զարգացունելու համար իւրեանց զաւակներ, ընկերութեան և նոյն իսկ ազգաց համար օգտակար եղանակաւ։ Նիւթական ամեն անձկութիւններով պաշարեալ, գեղջուկն ո՛չ միայն մայրութեան բերկրութենէն չխորշիր, այլ նոյն իսկ բազմաթիւ ընտանիքն կը նկատէ իբրեւ հարստութիւն. բնութեան ձեռնտուութիւն կը համարի բազմորդութիւնն, զաւակներն պիտի օգնեն իւր աշխատութեան, և թոյլ պիտի տան յուսալու լաւագոյն և առատ հունձքեր, որով պիտի յաւելու իւր խնայութիւն։ Կարէ յայնժամ ձեռնարկել ընդարձակ մշակութեանց, և իւր քրտնաջան աշխատութիւններէ յետոյ, բերկրութիւն կ'ունենայ տեսնելու իւր շտեմարաններն [illegible], իւր հնձաններն զեղուն, և հանգստեան եղանակն երջանկագոյն, զուարթ ընկերութեամբ իւր որդւոց և թոռանց, որոց բազմութիւնն օրհնութիւն ու առատութիւն է հայրենի յարկին։

Բաց աստի, գեղջուկ կինն իւր պարտքերէն շատ աւելին կը կատարէ, և նոյն իսկ կանանց մեծամասնութիւնն կը կազմէ. մերթ գործաւոր է, մերթ վարձկան, մերթ մանրավաճառ, և յաճախ երկրագործ. ինքնին կը դիեցունէ մանուկը, տունը կը տնտեսէ, ընտանեաց հանդերձներն կ'ոստայնանկէ, առաջին դաստիարակութեան գործն ինքնին իւր ձեռամբ կը կատարէ։

Սակայն իւր այս ամեն կարեւոր հանգամանաց վերայ, դաշտերու կինը, կատարեալ լինելու համար, պէտք ունի ուսման, պէտք ունի կրթութեան, առանց որոյ չը կարէ երբէք իւր յատկութիւններն արժեցունել, եւ իւր բնատուր շնորհներն արդիւնաւորել բարոյապէս։ Աւա՜ղ, հա՛րկ է խոստովանիլ ուրեմն, թէ շինական կենաց մէջ, ո՛չ մի մայր ճշգրիտ ծանօթութիւն ունի մայրենի արուեստին, ո՛չ մի կին կը ճանաչէ կամ կը կասկածի թէ ինչ խնամքներ կը պահանջեն մանուկին ոչ միայն մտաց առողջապահութիւնն ու իմացական դաստիարակութիւն, այլ նաեւ նորա մարմնոյն առողջապահութիւնն ու կրթութիւնն։

Բարոյականութիւնը կը ծնանի դիւրակեաց և վայելուչ կեանքէ եւ ապագային վերայ ապահովութենէ. երբ դաշտաց ընտանիքն միշտ իւր աչաց հանդէպ կը տեսնէ թշուառութեան անդունդն ուր պիտի գահավիժի ինքն ու իւրայինքն որ և է արկածի մի պատճառաւ, երբ կ'ապրի օրէ ցօր առանց վաղուին սպասելու, յայնժամ կ'ընդարմանայ, կ'անզգայանայ աշխատալից սովորութեանց մէջ եւ կը նկատէ զաշխատութիւն իբրեւ հետեւանք բախտին անարդարութեան։ Թշուառութիւն միանալով տգիտութեան հետ, մանուկին ապագայն կ'սպառնայ, եւ ցեղը տակաւ կը վատթարանայ իւր բնոյն մէջ և կը նուազի։

Եւ սակայն, ի՞նչ է մանկութիւնը, մանաւանդ աղջկանց, թշուառ ընտանիքներու մէջ, որք զուրկ են թէ՛ դաստիարակութենէ և թէ՛ դիւրակեցութեան մի ամեն ակնկալութենէ։ Աւասիկ նոցա կեանքը. կ'ապրին կարօտութեամբ. այսօր հաց կայ, վաղը չկայ. այս կախումն ունի հնձոց նուազութենէ, անգործութենէ, հիւանդութենէ կամ հօր շուայտութենէ։ Դառն խօսքեր, դաժան կշտամբանքներ, հառաչանք, լուտանք յարաժամ կ'որոտան նսեմ հիւղակին խորն։ Ստէպ կը պատահին աղմկալից տեսարաններ, կագ և կռիւք, որք կը քրքացնեն զմայրն, կ'եղծանեն տնտեսութիւնն, եւ աղքատութիւնն աւելի խոր եւ աւելի քստմնելի կ'առնեն։ Գայթակղութիւն և ամօթ կը յաջորդեն յայնժամ. դրացիք կը հասնին, խռովարարը կը սաստեն եւ նախատանօք կ'այպանեն։ Մանուկը, խորշ մի քաշուած, լռելեայն հանդիսատես կը լինի սոյն անպատուութեանց. կը կծկի անձկանօք, սեղմեալ սրտիւ, բնազդմամբ դողալով։ Եւ վաղորդայն, երբ քաղցը կը գալարէ զաղիս, ոչ ինչ կայ շտեմարանին մէջ, եւ հարկ է, սովամահ չլինելու համար, նուաստանալ մուրացկութեամբ։

Սոյն քստմնելի տեսարանն ընդհանուր չէ ամեն ընտանեաց համար, յորս մարդիկ կ'ապրին իւրեանց ձեռաց վաստակով. Բայց նոյն իսկ այն բնակարանաց մէջ, ուր սոյնօրինակ անկարգութիւնք տեղի չունին, կան տակաւին ողբալի վիճակներ յորոց կարելի չէ խուսափիլ։ Երկրագործ և արուեստաւոր, ամեն ընտանիք ունի վտանգի օրեր. հիւանդութիւնը ձեռնակալ կ'առնէ աշխատաւորն. բազում ճգամբ խնայեալ դոյզն դրամն ընդ փոյթ կը հալի. արդէն չկան մեր երկրի մէջ ո՛չ գործակցական ընկերութիւնք, ո՛չ բարեգործական [illegible], ո՛չ խնայողական հաստատութիւնք. և սակայն, ճակատագրային մի արկած բաւական է տունն ի հիմանց ցնցելու և ապագայի ամեն յոյս ցնդելու։ Պէտք է յայնժամ քանդուած բոյնը վերստին շինելու ձեռնարկել. Դանայեանց տակառն է. պէտք է անդադար լնուլ, և մարդ կը յուսահատի, թէ ե՞րբ վախճան պիտի առնու սոյն աշխատութեան չարչարանքն։ Որպիսի՛ վշտառութիւն, որպիսի՛ դժնդակ վշտակրութիւն. ծնած են աղքատ և պիտի մեռնին աղքատ. հարստութիւնն աւետեաց երկիր մի է, յոր երբէք պիտի չժամանէ. վաղին նորա համար չունի սփոփանք, և այս լրումն է իւր թշուառութեան, զի բոլոր չարչարանաց մէջ, վաղուին անհանգստութիւնը դժնդակագոյն է եւ քան զամենայն ահաւոր։

Սոյն ամեն աղիտից վերայ, մանուկը կը տեսնէ նաեւ, զի ոչ միայն փարթամութիւնն, այլ փարթամութեան երեւոյթն իսկ ամեն յարգանք ու մեծարանք առ ինքն կը ձգէ։ Ամենուրեք, եկեղեցւոյ մէջ, հրապարակին վերայ, կը խոնարհին ճոխաբար զարդարուած գեղեցիկ տիկնոջ հանդէպ, յարգանօք կը խօսին մեծատուն համարուած անձանց հետ, մինչ աղքատ, չքաւոր եւ խոշորազգեստ կանանց հետ կը խօսին ասպետական հպարտութեամբ։ Կը տեսնէ նաեւ, զի գեղեցիկ տուներէն դուրս կ'ելնեն իւր տարեկից մանուկներ, պարարտ, կարմրայտ, զուարթ ու պճնազգեստ, համեղ կարկանդակներ ի բերան։ Ինքը, դուստր աղքատի, կը փափաքէր անշուշտ ճաշակել այն քաղցր իրերէն, ինքն որ այն ինչ կուլ տուաւ իւր չորաբեկ հացի պատառիկը. բայց հարկ է հեղձուցանել իւր փափաքներ. այն իրերը չեն իւր համար, եւ տխուր աչօք կը դիտէ աշխարհի երջանիկներուն, որք կ'անցնին ու կ'երթան գոհ եւ անհոգ։ Վշտալի՛ տպաւորութիւններ, մանկական ցաւագի՛ն խորհրդածութիւններ, որք կը բորբոքին, կը բորբոքին, կը մնան դրոշմուած այն մատաղ ուղեղներու մի խորշին մէջ, եւ կը նպաստեն ի կորուստ անժամանակեայ . . .

Բայց հայրենեաց հայ աղջիկն, իւր այս ամեն զրկմանց, վշտաց եւ ամօթոյ մէջ, որք կարող էին առաջնորդել զքաղաքացի աղջիկ մի դէպ ի անպատուութեան ճանապարհ, կը մնայ տակաւին ամբիծ, նահապետական կենաց միամիտ և ամօթխած վարքով, ձեռն հուպ չ'ընելով, մերժելով արգիլեալ պտղոյն. կը հիւծի եւ կը տառապի, այլ իւր համեստութիւն կը պահէ անվթար եւ անեղծ։ Թշուառ ու տգէտ ընկերութեան մարտիրոսն է նա, զոր դաստիարակութիւն եւ կրթութիւն միայն կարող են փրկել, ծաւալելով ընկերական ոգի եւ պատրաստելով արժանաւոր մայրեր։

Երբ ժողովուրդ մի կը թաղուի տգիտութեան մէջ, երբ թոյլ կը տրուի, զի իւր ուղեղն ծիւրի անգործութեամբ, իւր բնաւորութիւն կ'արատաւորի յայնժամ, ընկերակցութեան կապերն կը թուլնան, անտարբերութիւն գեր ի վերոյ կը հանդիսանայ, և տկարն ու աղքատն խաղալիկ կը լինին զօրաւորին շահուց և կրից։ Ընկերութիւն մի բարոյականացունելու համար, պէտք է կրթել զայն, և նորա միտքն հետաքրքրել կենաց առեղծուածներով, գիտութեան սքանչելիքներով. այսու ազնուական կիրքեր ի բաց պիտի վանեն ընդ հուպ ստորին կիրքերն, և անհատական անձուկ ոգւոյն պիտի յաղթանակեն այլասիրութեան վեհագոյն սկզբունքներ։

Կրթեալ քաղաքացին գիտակցութիւն ունի իւր անձին. կը ճանաչէ իւր իրաւունքներ և կը պաշտպանէ զայն. կը ճանաչէ նոյնպէս իւր պարտքեր և կը գործադրէ զայնս։ Տգէտն կրաւոր և ծոյլ է. կ'անգիտանայ զինքն և անկարող է իւր անձ պաշտպանելու այլոց դէմ և իւր անձին դէմ. չունի արժանապատուութեան որոշ զգացում, չկարէ նախատեսել իւր ապագայ շահերն, և կ'առաջնորդուի դէպքերէն, քան իւր մտաց դատողութենէն։

Բանականութիւն և փորձառութիւն միաբան կ'ապացուցանեն այժմ, թէ բարոյականութիւն և հարստութիւն, հետեւապէս երջանկութիւն ժողովրդոց, կախումն ունին նոցա կրթութեան աստիճանէն։ Մարդ էակին նպատակն է երջանկութիւն. առ այն կը ձգտին իւր բոլոր տենչեր, իւր բոլոր աշխատութիւնք, և ամեն կրթութեան վերջին նպատակակէտն է զմարդ սոյն երջանկութենէն բաժնող արգելքներն [illegible] հանել։ Անկարելի է սակայն անհատին բարեկեցութիւնն ապահովել, առանց հաւաքականն եւս նկատողութեան առնելու. երկոքին անբաժանելի և համերաշխ են, միոյն ապահովութիւնն ու գոյութիւնն կախումն ունի միւսոյն կենդանութենէն և զօրութենէն։ Ազգի մի թշուառութիւնք ճակատագրօրէն կ'անդրադառնան զայն կազմող իւրաքանչիւր անհատի վերայ։

Ուրեմն մարդ, երբ հետամուտ լինի երջանկութեան, իւր յատուկ անձնականութիւնը միայն պէտք չէ ի հաշիւ առնու. պարտի զմտաւ ածել այն հաւաքական էակն, որ խոնարհ կառուցն է ինքն, և աշխատիլ զօրաւոր եւ կարող առնելու զայն։

Արդ, ազգի մի զօրութիւնն կը կայանայ միանգամայն իւր որդւոց թուոյն մէջ, և նոցա իւրաքանչիւրին ստացած ֆիզիքական, իմացական և բարոյական յատկութեանց մէջ. Սոյն կրկին հանգամանքներով, ո՛չ ապաքէն կինն կարեւորագոյն դերն ունի կատարել մարդկութեան մէջ. իւրմէ բղխի սերունդն ու կրթութիւն, ինքն է որ կը ներշնչէ փառասիրութիւն և մեծագործութիւն, ինքն է որ անձնուիրութեան առաջին եւ վեհագոյն օրինակն կ'ընծայէ, և առանց իւր գործակցութեան անկարելի է ճշմարիտ քաղաքակրթութիւն։

Կանանց ազդեցութիւնն կը տարածուի ոչ միայն ընտանեաց, այլ բովանդակ ազգին և ընկերութեան վերայ. Նոքա իւրաքանչիւր ազգի կուտան կերպ մի բարեխառնութիւն, որ կ'արտայայտուի ապա նոյն ազգի քաղաքական կենաց մէջ. կանայք իւրեանց բնաւորութեան և իւրեանց բարուց կնիքն կը դրոշմեն մի նոր սերնդեան վերայ, և իւրեանց փափուկ ձեռաց մէջ բարձեալ ունին ընկերութեան փրկութեան տապանն։ Անուանին Մէյսթրի կը հաստատէր թէ ամեն խնդրոյ խորն կին մը կայ. և պատմութիւնն կը վկայէ, թէ ամեն երկրի մէջ, և մասնաւորապէս քաղաքակրթեալ աշխարհաց մէջ, շատ գործեր արդիւնք են կանանց ազդեցութեան։

Երկիր մի անկման վիճակի մէջ է, երբ ճշմարտապէս բարեկիրթ կանանց ներգործութիւնն կը պակսի. բայց պէտք չէ երբէք մոռնալ, թէ այն կինն միայն կարէ յաջողագոյն ազդեցութիւն ի գործ արկանել, որ լաւագոյնս կը հպատակի իւր կոչման։

Ընկերութիւնն բազում ինչ պարտական է կանանց. բաց ի ամուսնոյ եւ մօր բարձր պաշտօններէ, կինն բարեկիրթ եթէ քոյր է, յաճախ նախախնամութիւն կը լինի իւր կրտսեր քերց եւ եղբարց. եթէ մեծ-մայր է, անցելոյն աւանդութիւններն կը փոխանցէ իւր թոռանց իբր յարգելի նշխարներ, և խորհրդապահն է նոցա գաղտնեաց. եթէ մօրու է, փոխանակ ատելու զաւակներն, ընդհակառակն ընտանեաց ոգին կը զօրացունէ անշահասիրութեամբ. եթէ այրի, իւր սիրտ խոցոտող վիշտն կ'ըսփոփէ կարեկից լինելով նմանավիշտ վշտացելոց. եթէ ամուրի, իւր ազատութիւնն ի գործ կ'ածէ իւր միտքն մշակելու, եւ անձնուէր լինելու իւր ծնողաց, ազգականաց եւ աղքատաց. եթէ ամուլ, իւր բարերար թեւոց տակ կ'որդեգրէ անպաշտպան որբերն. եթէ հիւանդապահ է, կը մոռնայ իւր բնական տկարութիւն անսահման կարեկցութեամբ կը հսկէ անքուն, կը դարմանէ ողբանօք, կ'ազդէ արիութիւն համբերատար, եւ իւր քաջալերիչ ու քաղցր հայեցուածն կը բարձրացունէ բարոյական հիւանդին. եթէ բարեկամուհի է, ճշմարիտ գերագանցութիւն ունի մարդոյն վերայ, զի բարեկամութիւնն իրաւունք կուտայ ասել կարի անհաճոյ ճշմարտութիւններ, որով արք բազում անգամ բարեկամութեան զօդն կը խզեն, մինչ կանայք [illegible] միշտ կը յաջողին իւրեանց փափկութեամբ։

Այս ամեն ապացոյցներ բացայայտ կը հաստատեն, թէ կանայք կարող են մեծագոյն իրաց, եւ մեծագոյն եւս զոհողութեանց։ Բնութիւնն իսկ արդէն ոչ նուազ օժտած է զկինն զօրութեամբ, քան որչափ կը կարծուի, եւ Պատմութիւն մեզ յանդիման կ'առնէ կիներ, որք փայլեցան գահու վերայ, կիներ՝ որք դիւցազնաբար մեռան վասն հայրենեաց, կիներ՝ որք աննահանջ դիմադրեցին մեծամեծ վտանգաց և հանդուրժեցին աղէխարշ տառապանաց, կիներ՝ որք իւրեանց արիական ընթացքով իւրեանց սեռին պատիւն փրկեցին։

ԵՂԻՇԷ Ծ. ՎԱՐԴ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

(Շարունակելի)

ԿՈՄՍ ՄՈՆՎԱԼ

Հեղինակ Բ. ՎԻԹԱԼ

Թարգմանիչ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ռ. ՇԱՀՋՈՒՄԵԱՆ

Հրատարակուեցաւ սոյն վէպին Ա. Հատորն և կը վաճառուի Կ. Պոլիս, Նշան Էֆ. Պէրպէրեանի տպարան, Էսկի Զապթիյէ ճատտէսի թիւ 36, և Զմիւռնիա Թարգմանչին քով, Փուզղու օղլու խան։ Երկու հատորի բաժանորդագրութեան գինն է 1 Արծաթ մէճիտիյէ կանխիկ վճարելի։ Թղթատարութեան ծախքը թարգմանչին վրայ է։ 1721 3—3

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

Գին 3 ղրուշ

Սոյն գործ մայրաքաղաքիս բարձրագոյն վարժարանաց Թուրքերէնի դասատու Աբիկեան Միհրան Էֆէնտիի երկասիրած ՄՈՒԽԹԱՍԱՐ ԿԻՒԼՏԷՍԹԷ անուն հանրածանօթ Թուրքերէն նամականիին հայատառ արտասանութիւնը միանգամայն հայերէն թարգմանութիւնը լինելով, մասնաւորապէս կը յանձնարարեմք զայն ամեն անոնց որք կ'ուզեն ինքնօգնութեամբ ուսանիլ 1. Թուրք ձեռագրի ընթերցանութիւն 2. Թուրքերէնի ուղղագրութիւն 3. Հարազատ թարգմանութիւն 4. պաշտօնական եւ ոչ պաշտօնական գրուածոց խմբագրութիւն։ 1720 3—3

ՏՕՔԹՕՐ ՋՕՀՐԱՊ

Բժիշկ Շիշլի գաղղիական Լա-Բէ հիւանդանոցին, վաղեմի ներքին բժիշկ Լիոնի եւ Սէնդ Էթիէնի հիւանդանոցաց (ի Գաղղիա), Թղթակից անդամ Լիոնի բժշկական ազգային ընկերութեան, մասնագէտ Ականջի, կոկորդի եւ Քթի հիւանդութիւններու եւ ելեկտրական դարմանաց, այցելութիւնք կ'ընդունի առաւօտներն (ժամ 10 էն 1) իւր տունն որ ի Մեծ փողոց Բանկալթիի թիւ 75, կէս օրէն վերջ ի Ստամպոլ Պաղճէ գաբու Մէրճանմէթճեան դեղարանն 18։ 1518 31—40

ԱԶԳ

Ժ. Տ. Ծանէթթոյի դրամատունն ի Ղալաթիա, պատիւ ունի ծանուցանել հասարակութեան թէ յառաջիկայ մայիս 31 ին (Ը. Ե.) հինգշաբթի օր տեղի պիտի ունենայ Ռումէլիի երկաթուղեաց արժէթղթոց վիճակահանութիւնն Արքունի Փողերանոցին մէջ։

550 Թիւեր պիտի շահին։

Մեծ բաժին 300,000 ֆրանք։

Ամբողջ տոմսին գինն է 5 ղրուշ, քառորդ տոմսին գինն 2 ղրուշ։

Շահուց մէկ քառորդ իրաւունք ունեցող 50 տոմսի ի միասին գինն է 100 ղրուշ, 25 տոմսինը 50 ղրուշ, 10 տոմսինը 20 ղրուշ, 5 տոմսինը 10 ղրուշ։

Այս տոմսերէն ունենալ փափաքող անձինք պարտին ժամանակին դիմել Դրամատանս գրասենեակը։ Գաւառներէն եկած յանձնարարութեանց հետ պէտք է փոխարժէքը ղրկել։

Դրամատանս մէջ կը գտնուին նաեւ բուն արժէթղթերը, Պորսայի գնով։

Նմանապէս կարելի է ստանալ բուն արժէթղթեր՝ փոխարէնը դրամով կամ արժէքաւոր նիւթով աւանդ տալով, մէն մի արժէթղթի համար 5 ղրուշ վճարելով մէկ վիճակահանութեան համար։

Ժ. Տ. ԾԱՆԷԹԹՈՅ

Ղալաթիա, Գոմխիսին խան, թիւ 18

1460 3—5

ՕՍՄ. ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

Կը ծանուցուի հասարակութեան թէ այս օրէն սկսեալ ամեն օր, ժամ 10էն 3½ (Ը. Ե.), կրնայ Արեւելեան երկաթուղեաց յառաջիկայ վիճակահանութեան համար Բաժնէներ գնել Օսմ. կայսերական Պանքայէն ի Ղալաթիա։ 1532

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ

Սոյն վիճակահանութեան 110երորդը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ 1888 ն.տ. յունիս 1ին, այսինքն մայիս 20ին։

Կայս. կառավարութեան հրամանագրով արտօնեալ լինելով բաղդատոմսեր հրապարակ հանել ի վաճառ՝ պատրաստած եմք զայնս։ Ամբողջ բաղդատոմսի գինն է 7 ու կէս, կէս բաղդատոմսի գինն է 5՝ և մէկ չորրորդ բաղդատոմսի գինն է երեք դահեկան։

550 Թիւեր պիտի շահին։

Գաւառներէն հնչուն դրամի տեղ նամակի պուլ ալ կ'ընդունուի։ Շահելի գումարներն են հետեւեալք.

Առաջին պարգեւ **300,000** եւ երկրորդ **60,000** ֆրանք։

2	թիւ	10,000ական	ֆր.էն		20,000
6	»	2,000	»	»	12,000
12	»	1,250	»	»	15,000
28	»	1,000	»	»	28,000

Իսկ մնացեալ 500 թիւերը պիտի շահին 400ական ֆրանք։ Դիմել ի Ղալաթիա կամուրջին գլուխը թիւ 33, Գուլապզըղեան դրամատնեակը։

1741 ՏԻԳՐԱՆ Մ. ԱՐԾՆԵԱՆ

ԼՈՒԾՈՂՈՒԹԻՒՆՔ, ԹԱՆՁՔ

ԼՈՒԾՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

Անպատճառ կը բուժին քանի մը օրուան մէջ Աբէլլի Դեղահատներով։

Աբէլլի դեղահատներն այսօր ճանչցուած են գերազանց դարման մը ընդդէմ լուծողութեանց, փորքշուքի, Թանձքի, արիւներթութեանց և այլն։

Աբէլլի դեղահատներն ընդունուած են նշանաւոր բժիշկներէ և շատ հիւանդանոցներու մէջ։

Աբէլլի դեղահատներուն Ֆօրմիւլն յանձնուած է Բարիզի բժշկական Ակադեմիային և Թուրքիոյ քաղաքային բժշկական խորհրդին. այս վերջինն արտօնած է Պ. Աբէլլի այդ դեղահատները պատրաստելու և վաճառելու իրաւունքը։

Տուփին գինն է 2·25 ֆրանք (10 ղրուշ)։

Ընդհանուր կեդրոնատեղին է Դեղարան ՎԷԼԻՑ, Ղալաթիա, Եւրոպէք Գալըրըմ, 68։ 1551 21—26

ԱԺԱՆ ՎԱՃԱՌԵԼ
ՇԱՏ ՎԱՃԱՌԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Աւասիկ այն դրութիւնը զոր ընդունած է արանց և տղայոց համար պատրաստ հանդերձեղինաց մեծ վաճառատունն

Օ ԳՐՈՒԱՍԱՆ
AU CROISSANT

94, Եւրոպէք Գալըրըմ, 94.
Վոյվոտայի դիմաց։

Այս վաճառատունը, որ հետզհետէ ահագին տարածութիւն մը կ'առնու, որուն պատճառն է իւր հագուստներուն վայելչութիւնն և դիմացկունութիւնն, այս տարի իւր հագուստներն ի վաճառ հանած է այնքան զեղչեալ գներով որ իւր մրցակիցներն անգամ սքանչացած են։ Յիշեալ տան մէջ այցելութիւն մը կը բաւէ համոզելու համար ամենէն թերահաւատները։ 1506

Ջերմապէս կը յանձնարարենք մեր ընթերցողաց գործածել Հէնրի Միւլի Օշարակն, բուժելու համար իրենց ջղային հիւանդութիւնները, գլխու պտոյտները, քնատութիւնները, ջղային ցնցումներն ևն։

Փոքրաքանակ կը վաճառուի ամեն դեղատանց մէջ։ Կեդրոնատեղին է Դեղագործական Մթերանոցն, 35, Ղալաթիա մեծ փողոց։ 776

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Պէյքօզտէ օրտուի Հիւմայուն մէրքէզինտէ պուլունան ասաքիրի Շահանէ իչիւն,

Պէշ եիւզ տօգուզ պին տէօրթ եիւզ օն սէքիզ օգգա էթ.

Գըրգ տէօրթ պին տէօրթ եիւզ եէթմիշ ալթը քիլէ հընթա.

Սէքսէն սէքիզ պին եէտի եիւզ եէտի քիլէ արբա.

Օն իքի միլիօն տօգուզ եիւզ եիրմի իքի պին ալթը եիւզ գըրգ սէքիզ գըյէ սամանըն չէրայիթը մուգարրէրէսի իլէ միւզայէտէ օլունաճաղը վէ իհալէ մայիսը րումինին եիրմի պէշինճի կիւնիւ գարարը գաթիի վէրիլէճէկինտէն, իթասընա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

3 մայիս 1888 1769

Նօ. 2 3—3

ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԻՒՆ ունեցողներն, որոց կեանքն աՀեւելի տանջանք մ'է, մշտատեւ չարչարանք մը, ինքզինքնին Հանդարտեցնելու պատրուակաւ ինքզինքնին կը թունաւորեն թմբեցուցիչ կազմութիւն ունեցող թուղթերով, փոշիներով, Սիկարէթներով, որոց յաճախակի գործածութիւնը վայրկեան մը կը Հանդարտեցնէ զիրենք, այլ ապաՀովապէս կ'սպաննէ։

ՇՆՉԱՐԳԵԼՆԵՐ

Շնչարգելութեան միակ բուժիչ դեղն է
ԱՍՏԵՂ ՀԵՂՈՒԿՆ
(LA LIQUEUR DE L'ETOILE)

Պ. Ժ. ԼԱՍՏԻ, դեղագործ-քիմիագէտ ի ՊՈՐՏՕ

Գրեցէք նման պատասխանի Համար թղթադրոշմով, և Ձրիապէս պիտի ստանաք ամեն տեղեկութիւններն իւր դեղին և իւր ազդուութեան բազմաթիւ ապացոյցներուն վրայ։

ՄԱՐԻՕ ԼԸՃՕ, դեղագործ-քիմիագէտ, 164, Սէնդ-Գաթերին փողոց, ՊՈՐՏՕ։

Կ. Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղիքն են՝ ի Պոլիս, Ֆիւչիւքեան եղբարք, Էմին Էօնիւ, 77. Վ. Քասապեան, ՊաՀչէ-Գաբու, 13. Պ. Պ. Վ. Ճանուփեանս և ընկ., 14, Սուլթան-Համամ.—Բերա, Քանզուք եղբարք, Մեծ փողոց, 247. Ն. Թէոտորիտէս, 244. Պ. Իսթէն Տէյլասուտա, 328։
1698

ՄԻ ԳՆԷՔ
ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅ ՄԸ
ԱՌԱՆՑ ՆԱԽԱՊԷՍ ԱՅՑԵԼԵԼՈՒ

ՍԻՆԿԷՐ

Ամերիկեան գործարանի մթերանոցներն
Ի ՂԱԼԱԹԻԱ, Եիւքսէք Գալտըրըմ,
120

Քարաքէօյի աղբիւրին դէմ.
Ի ԲԵՐԱ, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դէմ
Ի ՊՈԼԻՍ, ՄաՀմուտ փաշա, 90

Ուրիշ ամեն տեղ՝ «Սինկէր»ի կարի մեքենային «կեղծերը» միայն պիտի գտնէք։

ՎՃԱՐՄԱՆ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ
([illegible]) 1761

VICHY
ՎԻՇԻ

Ֆրանսա (գաւառ Ալիէի)
ՍԱԼՈՒԱԾ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ
Վարչութիւն՝ Փարիզ, 8, Պուլվար Մոնմարթր

GRANDE GRILE — Աւշային տկարութիւնք, մարսողական ճանապարհաց Հիւանդութիւնք, լեարդի և փայծաղի խցումն, ներքին գործարանաց խցմունք, մաղձային քար եւայլն։

HOPITAL — Մարսողական ճանապարհաց Հիւանդութիւնք, ստամոքսի ծանրութիւն, դժուարամարսութիւն, ախորժակի պակասութիւն ստամոքսի, ջղացաւ, անմարսութիւն։

CELÉSTINS — Երիկամանց և փամփուշտի տկարութիւնք, միզական աւազ և միզական քար, յօդացաւ, շաքարախտ (Տիապէթ), սպիտակուց-միզական (Ալպիւմինուրի)։

HAUTERIVE — Երիկամանց և փամփուշտի տկարութիւնք, աւազ, քար, յօդացաւ, շաքարամիզութիւն, սպիտակուց-միզական։

Աղբիւրին անունը պէտք է փնտռել շիշերու քափսիւլին վրայ։

Պոլսոյ ամեն դեղագործաց և դեղավաճառաց քով կը գտնուի։ 667

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Ընդ մէջ Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	2,000	Լէբանդօ	4,500
Անճէլօ	3,000	Մարէնկօ	4.300
Արկօ	1,300	Մարթէլլօ	2,500
Պասսանօ	3,500	Միլօ	2,000
Պորոտինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Չէլլօ	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիբսօ	2,500	Օդրանդօ	4,500
Գամէօ	2,400	Օդդօ	2,000
Տակօ	2,000	Բաթրիք	1,200
Գօմօ	2,700	Բալէրմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բառակուէյ	1,700
Տոմինօ	1,800	Բիզօ	2,800
Էրադօ	2,600	Ռիալթօ	1,400
Տրանօ	2,800	Ռինալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Ռօլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Ռօմանօ	3,500
Ֆլամինկօ	1,600	Ռօմէօ	3.500
Կալիլէօ	5,500	Սալէռնօ	4,000
Կիտանօ	2,200	Սափֆօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրոտնօ	2,200	Սորէնդօ	4,300
Հանքօ		Թասսօ	1.200
Հէրօ	3,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիկէր	1,300
Հիւմպէր	1,290	Թօլէտօ	2,800
Ճինօ	2,300	Թօրօնդօ	3,600
Քէլսօ	2,000	Եէսօ	1,600
Քօվնօ	2,200	Զէպրա	3.000
Լէօ	2,000	Զէնօ	4,100

Կրոտնօ շոգենաւը, նաւապետ Ուտ, ընդՀանուր վաճառքով Հըլէն եւ Անվէրսէն սաս Հասած, պարպած և Օտեսա ուղեւորած է։

Մառէնկօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսըն, ընդՀանուր վաճառքով Անվէրսէն մեկնած է ամսոյս 5ին Կ. Պոլիս գալու Համար, Իզմիր և Սելանիկ Հանդիպելով և ամսոյս 24ին սաս կ'սպասուի։

Եէսօ շոգենաւը ընդՀանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ։

Ուղեւորներու Համար ամեն դիւրութիւնք կ'ընծայուին

Աւելի մանրամասնութեանց Համար դիմել առ Ֆ. ՀԻՆՏ ԵՒ ՈՐԴԻ
Գործակալք
Թիւ 87-18, Քիւչիւք Միլլէթ
1601 խան Ղալաթիա

ROWLANDS' TOILET

ԵՋԱԿԱՆ ապրանքներ, որոց Հանքային և վնասակար նիւթերէ զերծ լինելն ապացուցուած է

Rowlands' Macassar Oil
լաւագոյն դարմանն է Հերաց աճման Համար և Հիանալի աճում մը կուտայ անոնց։

Rowlands' Kalydor
կակղիչ եւ մեղմիչ կաթ երեսի Համար, կը ջնջէ ամեն տեսակ բիծերը, փշտիկները, եւ մորթը կակուղ ու փափուկ կ'ընէ։

Rowlauds' odontio, ակռայ մաքրելու Համար, ակռաները կ'սպիտակցնէ եւ կ'արգիլէ փտումը։ Ամեն լաւ դեղավաճառաց եւ Հոտավաճառաց քով Հարցուցէք Rowlands՝ ապրանքները, 20, Հաթթըն Կարտըն, Լոնտոն, եւ զգուշացէք ամենագին կեղծերէն որք վնասակար եւ ապարդիւն են։

Կ. Պոլսոյ մէջ գործակատարք են Պ. Պ. Քանզուք եղբարք, Բրիտանական դեղարան։
1507 10—26

ՍԻՆՖԵԼՏԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ
([illegible])
ՏԱԿԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ
ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԲԻՆԻՆԿՀԱՒԶ ԵՂԲԱՐՑ
ԱՄԵՆԷՆ ԸՆՏԻՐ ՏԵՍԱԿ ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ
ԸնդՀանուր կեդրոնատեղի Մ. ՄՈՐԻՋԻՕ ՖՐԱՆԿԼ
Վոյվոտա, Վիդալիս խան, Ղալաթիա, Եւրոպական խանի քով

ՍԻՆՖԵԼՏի գործարանն, որ կը գտնուի ԿՐԱՋ քաղաքին մէջ (Խորվաթիա), առաջնակարգ Հաստատութիւն մ'է՝ 1852էն Հիմնեալ, և Աւստրօ-Հունգարիոյ միւս գարեջրի գործարանաց մէջ առաջին տեղը կը բռնէ։

Սինֆելտի գործարանն 1887ին արտադրած է 45,000 Հեկտոլիտր։ 1713

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԻԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԵՐԿԻ
Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջազգային Թղթատարատան վրայի յարկը

Սոյն վաճառատան մէջ խիստ աժան գիներով կը վաճառուին ամեն տեսակ ճերմակեղէնք, կանանց Համար կրկնոցներ, տղայոց Համար Հագուստներ, կէս չըջազգեստներ, քօռսէներ, օժտի Համար ճերմակեղէնք, բանուածքներ, բազմատեսակ դուլպաներ, թաշկինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց ամենքն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիէննայի և Պէրլինի յատուկ գործարանաց մէջ, Նոյնպէս Անգլիաէն, Իտալիաէն և եւրոպական ուրիշ երկիրներէ եւս ապրանքներ կը բերուին։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին եթէ փոխարէնը փոխանակագրով և կամ Թղթատարական դրոշմով ղրկուի։

Չը Հաճուած ապրանքները ետ կ'առնուին և ստակը ետ կը տրուի զեղչելով փոխադրութեան ծախքը։ 1480

ԳՈՒԻՆ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
ԲԻԼԱՅԸՆՍ

Մովային ապաՀովագրութիւն։ —Դիմել առ գործակատարն ընկերութեան, Պ. Պ. Վ. Ուիթըլ, Ուիթըլ խան ՊաՀչէ-գաբու Պոլիս. կամ Ղալաթիա Մէրթէգեանի փողոց Իզզէթ բաշա խան թիւ 6։ 686

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

[illegible] կանոնաւորապէս կը բանին Լիվըրբուլի և [illegible] մէջ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնօ
Ալճէրիան	2500	Ֆլավիան	3700
Ալզասիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անատոլեան	2500	Ֆլորեան	3700
Աթենեան	2500	Իպերիան	5500
Արապեան	3700	Իլիրիան	5500
Գասփիան	6000	Իտալեան	5500
Գոլոմպեան	6000	Լիպեան	2200
Քարթէլեան	800	Լիկուրեան	2500
Սայլէնեան	2000	Լիդեան	800
Տալպոյ	700	Օլարթո	700
Էճիփշըն	3700	Բերսիան	3800
Ֆոճեան	3700	Վալէնսիան	6800
Ֆենիկեան	3700	Վ. [illegible]	6800

Ֆլորեան շոգենաւը ամսոյս 19ին Օտեսայէն սաս կ'սպասուի և ուղղակի Լիվրբուլ Համար պիտի բեռնաւորի։

Աթենեան շոգենաւը ամսոյս 23ին Լիվրբուլէն սաս կ'սպասուի ընդՀ. վաճառքով։

Ուղեւորներու Համար ամեն դիւրութիւնք

Աւելի մանրամասնութեանց Համար դիմել առ
ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 1, Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Ղալաթիա.

Նաւատէրք, Գարոնեայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվըրբուլ

Գործակալութիւնք
Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնդէն.
Զմիւռնիա, Պ. Պ. Քարվըր Եղբարք
Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վէստման և ընկ.
Մալթա, Ա. Քամիլէրի.
Սիրա, Ս. Վօրօգօրոուլօ Որդիք և ընկ
Ջիփրալթար, Պ. Ուիլլըր և ընկ. 1896

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվըրբուլի և Միջերկրականի մէջ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քառնաք	4200	Սֆինքս	300
Թէպէս	4000	Օսայրիս	800
Օսմանլի	4000	Նէֆթիս	3000
Սէսոսդրիս	3250	Բերա	3000
Թիգրիս	3250	Լոգսոր	800
Մէմֆիս	3250	Օլինտա	800
Մարիոթիս	3250	Սէթի	700

Բէրս շոգենաւը, նաւապետ Ֆօրիսդըր, մայիս ամսոյ դէպ ի 5|17ին սաս կ'սպասուի ընդՀանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ
1891 31, Ճէյմս Սդրիթ, Լիվըրբուլ

ԲԱԲԱԵԱՆՆԻ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվըրբուլի, Միջերկրականի և Օտեսայի մէջ կանոնաւորապէս բանող

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պըլք
Արարատ	2,500	Ուայլըր
Արգատիա	2,500	Գրուիքշանք
Լագոնիա	2,500	Ռիվըզ
Մասէտոնիա	3,500	Մարշ
Ռումելիա	2,800	Ֆօթըրկիլ

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի Համար։

Ամեն դիւրութիւն և Հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ
1586 Գործակալք

L'AVENIR DES FAMILLES Լ'ԱՎԸՆԻՌ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ

ԸՆՏԱՆԵԱՑ ԱՊԱԳԱՅՆ

ԱպաՀովագրական փոխադարձ Ընկերութիւն՝ Դրամագլխոց վերակազմութեան Համար 1880 ին կազմեալ՝ ի Լիոն նոտար Միդիֆիօ տը Պէյէսի ստացած պայմանագրով

Ընկերութեան կեդրոնատեղին է 61, Ռէբիւպլիք փողոց, 61—Լիոն (Ֆրանսա)

ԱպաՀովագրեալ դրամագլուխք 55 միլիոն ֆրանք

Մինչեւ ցայսօր եղած վճարմունք են, 1,000,000 ֆրանք

Տարին չորս վիճակաՀանութիւն՝ Յունվար, Ապրիլ, Յուլիս և Հոկտեմբեր

Վարչական խորՀուրդ. Պ. ՀԻՎԼԻՌ, բժիշկ ի Լիոն, նախագաՀ.
Պ. ԱԼԼԻԹ, նախկին տնօրէն, Հիմնադիր ընկերութեան, ի Լիոն.
ՕՏԻՖԻԷ, նախկին շաՀապ չորրորդ շրջանակի ի Լիոն.
ՊՈՄ, Հաստուածատու ի Լիոն. ԳԼԷՍԱՔ կալուածատէր ի Լիոն. ՄՕՌԴԷԼ կալուածատէր ի Լիոն, ԲՈՒԹ, Հաստուածատու ի Լիոն. ԺԷՆԷՆ, ի Լիոն Մ. Ժ. ԳԱՀԷՆ, ՀաշուակալՀ ի Լիոն, Հաշուեքննիչ Մ. ԱԼԼԻԹ, տեսուչ պատուիրակ, ընդՀանուր տնօրէն։

Լ'ԱՎԸՆԻՌ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆ, որ Հաստատուած է Նպաստելու Համար փոքր խնայողութեան, արագ զարգացում մ'ունեցած է։ Իւր նպատակն է որոշեալ պայմանաժամի մէջ վերակազմել դրամագլուխն, կանխավճարներու Համանականութեամբ։—ՄուրՀակներ կուտայ թէ՛ ի փոխարէն միակ վճարի մը և թէ ամսական Համեստ վճարներու (կարելի է ստորագրուիլ ամսական մինչեւ մէկ ֆրանքէ սկսեալ)։ ԱպաՀովագրեալներ ունինք որոնք մէկ ֆրանք մը վճարած էին և երկու Հարիւր ֆրանք ստացած են։

Վճարմունք կը կատարուին վիճակաՀանութեամբք, որք երեք ամիսն անգամ մը տեղի կ'ունենան ի կեդրոնատեղին ընկերութեան, ի ներկայութեան վարչական խորՀրդին և շաՀակիցներու, Հաշուական այնպիսի գործողութեամբք զորս ամեն մարդ կրնայ ստուգել։

Ընկերութեան գործառնութիւնները պէտք չէ շփոթել վիճակաՀանութեանց Հետ ուր տոմսերը բնաւ արժէք չունին վիճակաՀանութենէն յետոյ։ Մեր մօտ, ընդՀակառակն, ամենուն ալ վճարմունքն ապաՀովեալ է, քիչ մը կանուխ կամ քիչ մը ուշ, ըստ դիպուածի.

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹԻՒՆՔ

Ընկերութեանս գործառնութիւնք բազմադիմի են, ինչպէս Շարժական արժէից և փոխ տրուած դրամագլխոց ապաՀովագրութիւն, կորուսեալ դրամագլխոյ մը վերակազմութիւն, Երաշխաւորութիւնք և Գլխավճարք՝ փոխառութեանց և Ճարտարարուեստից և Վաճառականութեան մէջ գործածուած դրամագլխոց, Մանկանց Համար Օժիտք, Զինուորական անտուկ ծերութեան Համար, Ցկեանս եկամուտներու կազմութիւն, ի մի բան այն ամեն գործառնութիւնք որոց նպատակն է խնայողութիւն։

Այս արդիւնքը ձեռք բերելու Համար, Ընկերութիւնս Հաստատած է զանազան սակագներ որոց վճարմունք տեղի կ'ունենան առաւել կամ նուազ մերձաւոր ժամանակաց մէջ, ըստ բաղձանաց ապաՀովագրելոյն։

ՍԱԿԱԳԻՆ Ա.

Ամսական 1 ֆրանք, որ վճարուի միայն 60 ամիս, իրաւունք կուտայ 1000 ֆրանքի մուրՀակի մը 10 թիւերով որոց ամենքն ալ Հետզհետէ կը մասնակցին ամեն բաշխման, մինչեւ ամբողջովին վճարումն 1000 ֆրանքին։ Մարդ կրնայ ստորագրուիլ այնչափ անգամ 1000 ֆրանքնոց մուրՀակի որչափ ամսական վճարէ մէկ ֆրանքնոց։

5 ֆրանքի ամսական բաժին մը, որ 60 ամիս վճարուի, իրաւունք կուտայ, ըստ ընտրութեան ստորագրողին, 5000 ֆրանքի՝ ընկերութեան արժեթղթի մը, կամ միմիայն 3000 ֆրանքի և Լիոն քաղաքի պարտամուրՀակի մը, որք կը մասնակցին ամեն վիճակաՀանութեանց և պարգեւներուն, մինչեւ անգամ 50,000 ֆրանքի բաժնին։

Ի փոխարէն ամսական Հինգ ֆրանքի, ստորագրողն իրաւունք ունի, ըստ իւր ընտրութեան
1. 500 ֆրանքի, առանձնաշնորՀեալ մուրՀակ տոկոսներով որք տարուէ տարի կ'աւելնան մինչեւ ցվճարումն, կամ
2. 5000 ֆրանքի, ՄուրՀակք Սակագին Ա., կամ վերջապէս
3. 1000 ֆրանքի, Հիմնադրի մուրՀակի մէկ տասներորդով.

Ծան. Անցեալ տարեշրջանին մէջ Հիմնադրի ՄուրՀակներն ստացան 80 ֆրանք շաՀաբաժին, և ներկայ տարեշրջանին մէջ, շաՀաբաժինը պիտի լինի 100 ֆրանք մէն մի թուղթի վրայ։

Ի փոխարէն ամսական 8 ֆրանքի, ստորագրողն ըստ իւր ընտրութեան իրաւունք ունի
3000 ֆրանքի, ՄուրՀակք Սակագին Ա. և առանձնաշնորՀեալ ՄուրՀակի մը 500 ֆրանքէն վճարելի, և տալով տոկոսներ որք երթալով կ'աճին մինչեւ վճարման օրը։

Ծան. Կը մնայ միայն ի վճարել 1921 առանձնաշնորՀեալ մուրՀակ.

Ի փոխարէն ամսական 10 ֆրանքի, ստորագրողն իրաւունք ունի ըստ իւր ընտրութեան.
3000 ֆրանքի, ՄուրՀակք Սակագին Ա. և Պարտամուրհակի մը, կամ 1877ի Գուէտի Ֆոնսիէէն, կամ 1871 ի Վիլ տը Բառիէն, կամ Վիլ տը Մառսէյլէն. (այս երեք արժէթղթք վճարելի են 400 ֆրանքէն) կամ 1883 ի Օպլիկասիօն Ֆոնսիէռ մը 500 ֆրանքնոց, կամ վերջապէս
5000 ֆրանքի, ՄուրՀակք Սակագին Ա. և Բանամայի պարտամուրՀակի մը, շրջաբերութիւն 1883ի.
Վերջապէս, ի փոխարէն ամսական 12 ֆրանքի, ստորագրողն ըստ իւր ընտրութեան իրաւունք ունի.
3000 ֆրանքի, ՄուրՀակք Սակագին Ա. ինչպէս նաեւ 1879 ի Ֆոնսիէռ կամ Գոմիւնալ Օպլիկասիօնի մը, վճարելի 500 ֆրանքի, կամ վերջապէս Իրօդէքէռ Օպլիկասիօնի մը (Գրէտի Ֆոնսիէին Հետ միացուած և 1000 ֆրանքէն վճարելի)։

ՍԱԿԱԳԻՆ Բ.

Այս սակագնոյն մէջ, ՄուրՀակներն 500 ֆրանքէն վճարելի են մէկ տարիէն առ առաւելն միայն 25 տարուան ժամանակամիջոցի մը մէջ, կանխավճարներով որք տեղի կ'ունենան երեք ամիսն անգամ մը վիճակաՀանութեամբք։—Բաժիններն ամսական են և 2 ֆրանքի. առ առաւելն կը պաՀանջուին մինչեւ 15 տարի. կը դադրին երբ մուրՀակը վաստկի վիճակաՀանութեան մէջ։

ՍԱԿԱԳԻՆ Գ.

Այս սակագնոյն մէջ, մուրՀակք վճարելի են մէկ տարիէն առ առաւելն մինչեւ 12 տարուան ժամանակամիջոցի մը մէջ, կանխավճարներով որք տեղի կ'ունենան ամեն տարի յունվարին, ապրիլին, յուլիսին և Հոկտեմբերին. առաջին երեքն 100 ֆրանքէն և Հոկտեմբերինն 500 ֆրանքէն։—Ամսական բաժինը 2 ֆրանքի են և միայն 50 ամիս վճարելի են։

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Լ'ԱՎԸՆԻՌ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ ապաՀովագրական ընկերութիւն մ'է Հաստատեալ ըստ Հրամանագրոյն 1868 յունուար 22 ի, և Հետեւաբար կը գործէ ընդ Հսկողութեամբ պետութեան։ Չեւի լինելով շաՀադիտման կամ առեւտրական ոև է գործէ, ոև է վտանգի ենթակայ չէ։

Իւր գանձած դրամը ընկերութիւնը կը գործածէ Պետական Արժէթղթոց, Գանձոց թուղթերու կամ Պետութեան, քաղաքաց և Նահանգաց երաշխաւորութիւնը կրող թուղթերու. այս գումարը բաւական է ապաՀովելու Համար իւր շրջաբերութեան Համած բոլոր մուրՀակներուն վճարումը, այնպէս որ մէն մի ստորագրող բոլորովին ապաՀով է ստանալու իւր ապաՀովագրութեանց ամբողջ գումարը։

Տեղեկութեանց և բաժանորդագրութեան Համար դիմել առ Պետրոս Էֆ. Ամպարճեան, գործակալ Ընկերութեան ի Կ. Պոլիս, Թաշ խան, Թիւ 40, ՊաՀչէ-Գաբու, Պոլիս։ 1081

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
„ՏՕՅՉԸՐ ԼՈՅՏ"
Ի ՊԷՌԼԻՆ

ՇաՀաւոր պայմաններով կ'ապաՀովագրէ ամեն տեսակ ապրանք, դրամածրարք եայլն, շոգենաւով եւ առագաստանաւով ուղարկուած։

ԸնդՀանուր գործակալ Կ. Պոլսոյ
ՏԻՐԱՆ ՆԱԶԱՐԵԱՆ
791 Թիւ 1 Հավուզլու խան, Պոլիս

ՔՍԱՆ ՏԱՐՈՒԱՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ
ՅՈՒԺԱԿԱՆ ՀՌՉԱԿԻ՛ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐ

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐ ՉԻԹԼԻԻ
(ՄՈՒՐՉ Ի ՊՐՈՒՍԱ)
[illegible]

1304 Սէֆէր 11 Թուական կայսերական իրատէով արտօնեալ—Վարձատրեալ Բարիզի, Վիէննայի, Լոնտոնի, Ֆիլատէլֆիայի, Անվէրսի, Ֆրանքֆորդի ցուցաՀանդէսներէն։

Չիթլիի ջուրն, որ Արեւմուտքէն եկող Համանման Հանքաջուրերէն գերազանց է, շիշերու մէջ կը դրուի ընդ Հսկողութեամբ Տր. Արիկեանի, պատուիրակ ի դիմաց Առեւտրական Վսեմ. Նախարարին։ Մէն մի շիշ կրելու է քննիչ բժշկին ստորագրութիւնը։ Հասարակութիւնը մերժելու է այն ամեն շիշերն որք չեն կրեր Պետութեան այս երաշխաւորութիւնը։

Այս Հանքաջուրին յաջողութիւնն ապաՀովեալ է մարսողական խողովակին և լեարդին Հիւանդութեանց մէջ, աւազախտի եւ յօդացաւի մէջ, շաքարախտի և փամփշտային խօթութեանց մէջ։

Չիթլի շատ ախորժաՀամ Հանքաջուր մ'է, սեղանի Համար պատուական ջուր մ'է եւ շատ օգտակար է այն պարագային յորում ջուրերը վարակեալ են Համաճարակ Հիւանդութեանց ատեն։ Իրենց առողջութեան նախանձախնդիր անձինք Ֆրանսացիներու, Պէնտէրու եւ այլ Ջուրերէն նախամեծար պիտի Համարին Չիթլին։

Չիթլին կը դիւրացնէ մարսողութիւնն և կը կանոնաւորէ միւս բոլոր պաշտօնները։ Շատ օգտակար է նաեւ այն պարագային երբ ըմպելով սնող մանուկները կաթէ կը կտրելու են։

Չիթլիի ջուրը շաբաթն երկու անգամ կը ղրկուի աղբիւրէն, այնպէս որ կարելի է վստաՀ լինիլ թարմ վիճակի մէջ գտնելւոյն ի մթերանոցս։

Կ. Պոլսոյ մէջ կը ծախուի ի կեդրոնատեղին Ընկերութեան, 13, Ճէլալ Պէյ խան, եւ ի Մանիֆաթուրա.—Բերա, Պ. Ալիքքանտի, դեղարան Տէյլա Սուտա, 169.—Պոլիս, Պ. Մէզպէր, դեղավաճառ, 24, Եէնի ճամի փողոց.—Տ. Թէրզեան, դեղագործ, Ճըղալօղլու. Պարոնեան դեղագործութեան մատակարար, դեղագործ ի Վէզնէճիլէր.—Ղալաթիա, Պ. Մավրոկորդատո, վաճառական, Պալթըլ փողոց, 34.—Պէշիկթաշ, կեդրոնական դեղարան.—Թէրաբիա, Սավալոս.—Պէօյիւքտէրէ, Ստեփանոսի Պէյ.—Ս. Ստեփանոսի, դեղագործ։

Պարապ շիշերը ետ կ'առնուին։
1054

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ՌԱՖԷԼ ԵՒ ԸՆԿ.
[illegible]

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Սրմն որ մայիս 2ին Մարսիլիայէն և մայիս 9ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մէյօ որ պիտի մեկնի մայիս 14ին։

[illegible]

Նաւուղիքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց Համար
Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՒՊԷ ԸՐՔՆԻԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլլէթ
1606 ՄոմՀանէ փողոց, Թիւ 14

Արտօնատէր Օ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ ի 1 Մայիս (Ն. Տ.) 1888, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	4	6	8	10	2	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46		
	Առաւօտ											Իրիկուն													
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 15	6 49	7 17	7 45	8 15	8 41	9 10	10 11	10 37	11 10	11 38	1 49	2 17	2 50	3 46	4 14	4 47	5 16	5 49	6 18	6 44	7 2	7 31	...	...
Գում—գաբու	6 27	6 58	7 26	7 54	8 26	8 50	9 19	10 20	10 46	11 19	11 47	1 58	2 26	2 59	3 55	4 23	4 56	5 25	5 58	6 27	6 53	7 40	7 40	...	...
Եէնի—գաբու	6 32	7 2	7 30	7 58	...	8 54	9 23	10 24	10 50	11 23	11 51	2 2	2 30	3 3	3 59	4 27	5	5 29	6 2	6 31	...	7 15	7 44	...	...
Տավուշան փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա	6 39	7 8	7 36	8 4	...	9	9 29	10 30	10 56	11 29	11 57	2 8	2 36	3 9	4 5	4 33	5 6	5 35	6 8	6 37	...	7 21	7 50	...	...
Եէտի—գուլէ	6 44	7 12	7 40	8 9	8 37	9 4	9 32	10 34	10 59	11 33	12	2 12	2 39	3 13	4 9	4 36	5 11	5 38	6 13	6 40	7 2	7 24	7 54	...	...
Մագրիգիւղ	6 57	7 24	7 51	8 21	8 52	9 16	...	10 46	...	11 45	...	2 24	...	3 24	4 21	...	5 23	...	6 25	...	7 14	...	8 5	...	...
Այ Ստեֆանօ	...	7 33	...	8 30	9 4	9 25	...	10 55	...	11 55	...	2 33	...	...	4 30	...	5 32	...	6 34	...	7 24	...	8 15	...	...
Քիւչիւք Չէք.	...	...	...	...	9 14	...	...	...	...	12 3	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	7 32	...	...	...	...
	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	1	41	43	45		
	Առաւօտ										Իրիկուն														
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Չէք.	...	6 40	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1 40	...	...	...	...	...	...	...	6 2	...	...	...	...	...
Այ Ստեֆանօ	6 20	6 49	...	7 45	...	8 40	...	9 43	...	11 10	...	1 49	...	2 50	...	...	4 47	...	5 49	6 13	...	7 3	...	...	...
Մագրիգիւղ	6 31	6 59	7 27	7 55	8 23	8 51	...	9 53	...	11 20	...	1 59	...	3	3 56	...	4 57	...	5 59	6 27	...	7 13	...	...	...
Եէտի—գուլէ	6 43	7 11	7 39	8 8	8 35	9 4	9 38	10 5	11 4	11 32	1 27	2 11	2 44	3 12	4 8	4 41	5 10	5 43	6 12	6 42	7 1	7 25	7 53	...	...
Սամաթիա	6 47	7 15	7 43	8 12	8 39	9 8	9 42	10 9	11 8	11 36	1 31	2 15	2 48	3 16	4 12	4 45	5 14	5 47	6 16	...	...	7 29	7 57	...	...
Տավուշան փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի—գաբու	6 53	7 21	7 49	8 18	8 45	9 14	9 48	10 15	11 14	11 42	1 37	2 21	2 54	3 22	4 18	4 51	5 20	5 53	6 22	...	...	7 35	8 3	...	...
Գում—գաբու	6 57	7 25	7 53	8 23	8 49	9 18	9 52	10 19	11 18	11 46	1 41	2 25	2 58	3 26	4 22	4 55	5 24	5 57	6 26	6 52	7 10	7 39	8 7	...	...
Կ. Պոլիս	7 5	7 33	8 1	8 31	8 57	9 26	10	10 27	11 26	11 54	1 49	2 33	3 6	3 34	4 30	5 3	5 32	6 5	6 34	7	7 18	7 47	8 15	...	...
	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրի գիւղ կամ աւելի Հեռի կայարանաց մինչեւ բանող կառախմբոց մէջ միայն կ'ընդունուին. Թիւ 1 և 2 կառախումբերն ունին Ա. Բ. և Գ. կարգի վակոններ. միւս կառախումբերն ունին միայն Բ. և Գ. կարգի վակոններ։